

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
RICHTINGSDIENST } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519, Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te DJOKDJA, Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN

worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“ en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken-BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rokers in Ned.-Indië, daar niet alléén Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoogde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden.

Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

HOUD: Over belangstelling voor Indië. — Een en ander over de Expeditie naar Java in 1815. — Feuilleton. — Jaarverslag van de Studie-Commissie over 1922. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Literatuur Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verre Vreemde. — Mededeelingen. — Mutaties van 7 tot 14 Maart 1923.

welke mate bestond er nu, voor dezen, te onzent belangstelling voor dat Rijk en zijn Souverein?... Maar, ziet, nauw was de mare van zijn komst verspreid of dit feit beheerschte de gesprekken, de bladen gaven biographieën, beschrijvingen van land en volk en Zweden kwam op lippen, over welke het woord te voren nooit gekomen was anders dan als aanduiding van de terecht vermaarde punch. De belangstelling steeg meer en meer, totdat zij haar culminatiepunt bereikte toen de Vorst in ons midden was. Na zijn vertrek.....

Wat wordt er nu in Nederland gedaan om de belangstelling voor Indië gaande te houden, te bevorderen? Veel, maar met weinig gevolg (de contravertise wordt niet uitgewerkt). Bemoedigend is dit niet en misschien zullen naar andere methoden moeten worden omgezien. Hoe dit zij, de personen en lichamen, die op dit gebied werkzaam zijn, geven zich ten volle en laten zich door de magere resultaten niet uit 't veld slaan. Zij gaan op den ingeslagen weg voort in het besef zich verdienstelijk te maken voor de algemeene zaak, voor een nationaal belang ook van de eerste orde en hun zinspreuk is die van Coen: „Disperceert niet,“ dat krachtig, bezielende, verheven woord van den idealist, maar die de realiteit der veranderlijke dingen, die toch uiteindelijk ten goede keeren, geen oogeblik uit het oog verloor.

Dank ook aan het streven van de personen en instellingen hier bedoeld, zal de belangstelling voor Indië toenemen, want, gelijk de menschheid in haar geheel vooruit gaat en niet achteruit, trots de verschijnselen, welke dit lijken te weerspreken, zoo ook dat deel ervan, hetwelk het Nederlandsche volk vormt. Maar, vanzelf gaat het nu eenmaal niet, daarvoor dient de arbeid. En waar gewerkt wordt aan de opleving der belangstelling voor Indië, mag medewerking en steun verwacht worden.

Daarop wordt hier dan ook ten slotte andermaal een beroep gedaan door een woord van aansporing om als lid of als begunstiger toe te treden tot de Vereeniging „Oost en West“, welke, nu zij in 1924 haar 5e lustrum herdenkt, getoond heeft de sporen op haar gebied verdiend te hebben.

DEN LEDEN wordt beleeft doch dringend verzocht, bij adresverandering hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Djokdja (Java).

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Fa B. SCHOEMAKER
WESTEINDE 29 DEN HAAG TEL. H. 3852
Engelsche Kleermakerij
... Bontwerkers ...
Complete Militaire Indische Uitrustingen

Over belangstelling voor Indië.

Wie goed onderscheidt, enz.

Zoo die belangstelling niet bestond, moest ze uitvonden worden. Dit voorop. Stelt men nu de vraag of ze er is, dan beweegt de een het hoofd in de waterpaslijn, een ander (de meesten) schudt dit gele lichaamsdeel in verticale richting, een derde, de middenman (en je hebt er wél wat an) neigt hetzelve naar 45°, alle deze bewegingen bijna simultaan, gevolgd door daarmede overeenstemmende uitspraken. In geschrifte wordt het pro en contra nog wat meer uitgesponnen, men laat zich dan nog wat meer gaan als in de hooftse polemiek over dit onderwerp, in eenige Koloniale Weekbladen terug, tusschen twee ridders in dienst van de „Koningin der Aarde“. Zij waren niet de eersten, noch zullen zij de laatsten zijn, die, in deze, tegenover elkander bleken te staan en men kan zich in zeker opzicht daarover siechts verheugen.

Intusschen, de vraag of hier te lande belangstelling voor Indië bestaat, heeft feitelijk geen zin, is een vraag, evenmin als deze: of electriciteit bestaat? Waar het om gaat is, of en zoó ja met welk gevolg, de bestaande belangstelling wordt onderhouden, opgewekt, en verschil van meening kan slechts zijn over den graad van verborgenheid, over het schuil gaan dier belangstelling, of en hoe de zelve emaneert; daarover valt te praten.

De opmerking, hier gemaakt, zou kunnen worden gebracht onder een hoofd „Spitsvondigheden“, maar dan moge voor één keer ook voor die rubriek het goed recht worden opgeëischt. Vóór alles toch dient men een geschilpunt helder te stellen; misverstand is de bronader van een vloed van euvelen onderheilen, groote en kleine, en om iets grondig te onderzoeken moet men toch tot den bodem af dalen.

De koning van Zweden kwam in ons land. In

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 *hoek Heeregracht* - **Amsterdam**

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Huis van eerste klas Dames- en Heerenkleeding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleeding naar Maat in één dag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansens & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maren bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

BESCHIKBAAR.

Firma A. NIJLAND - Almelo
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
levert U doelmatige
UITZETTEN EN UITRUSTINGEN
Wij leveren ook bij elke hoeveelheid
BED-, TAFELINNENS, HUISSH. GOEDEREN, ENZ.
Zichtzendingen ook naar de Tropen op iedere
aanvraag franco.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES“
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
in de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen
3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan
de hoogste eischen- van hygiëne
en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden

Zwembadnemen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

**Een en ander over de Expeditie
naar Java in 1815.**

Dat de uitzending der expeditionnaire troepen naar Java, welke de benoemde Commissarissen-Generaal Mr. C. Th. Elout, G. A. Th. Baron v. d. Capellen en A. A. Buyskes zouden vergezellen, voornamelijk door de toenmalige gebeurtenissen in Frankrijk — Napoleon's terugkeer van Elba — vertraagd is geworden, mag van algemeene bekendheid worden geacht. Eerst na den val van Napoleon kon de gereedmaking van de expeditie haar beslag krijgen.

Omtrent die expeditie worden in „Van der Kemp's Teruggave der O.-I. Koloniën 1814—1816“ uitvoerige en niet algemeen bekende mededeelingen gedaan en het leek ons voor den lezerskring van het Kol. Weekblad niet van belang onthloot eenige bijzonderheden daaruit tot een overzichtelijk geheel te verwerken. Ook is het werk „De Nederlandsche Zeemagt door J. J. Backer Dirks“ ons hierbij van dienst geweest. Na deze inleiding zullen wij thans ter zake komen.

De ter reede van Texel gereedgemaakte transportvloot bestond uit de volgende oorlogsschepen:

1. *Evertsen*, linienschip, 320 koppen, onder Kapt. ter Zee Dietz.
2. *Amsterdam*, linienschip, 250 koppen, onder Kapt. ter Zee Hofmeyer.
3. *Brabant*, linienschip, 250 koppen, onder Kapt. ter Zee v. d. Hart.
4. *De Ruijter*, linienschip, 250 koppen, onder Kapt.-Luit. ter Zee 't Hooft.

Feuilleton.

Van Curaçao naar Trinidad
per S.S. „Nickerie“.

(Slot).

Na de lunch, toen het weer droog geworden was, noodigde de 2e manager ons even nog de onmiddellijke omgeving van

5. *Maria Reigersbergen*, tregal, 200 koppen, onder Kapt.-Luit. ter Zee Everdingen v. d. Nijpoort.
6. *Iris*, korvet, 90 koppen, onder Kapt.-Luit. ter Zee Pool.
7. *Spion*, brik, 90 koppen, onder Kapt.-Luit. ter Zee v. d. Loeff.

De schepen 2 t/m. 4 waren „en flûte gearmeerd“, hetgeen wil zeggen, dat een of meer der batterijen waren afgegeven. De schepen van het Eskader waren meerendeels linienschepen, bewapend met 80-ponders, die de onderste (tusschendecks) en een deel der kuilbatterij misten en daardoor meer passagiers en/of lading konden overvoeren.

De Schout bij Nacht A. A. Buyskes, tevens een der drie C.C.G.G., was als Eskadercommandant aangewezen en zou zijn vlag voeren van de *Evertsen*.

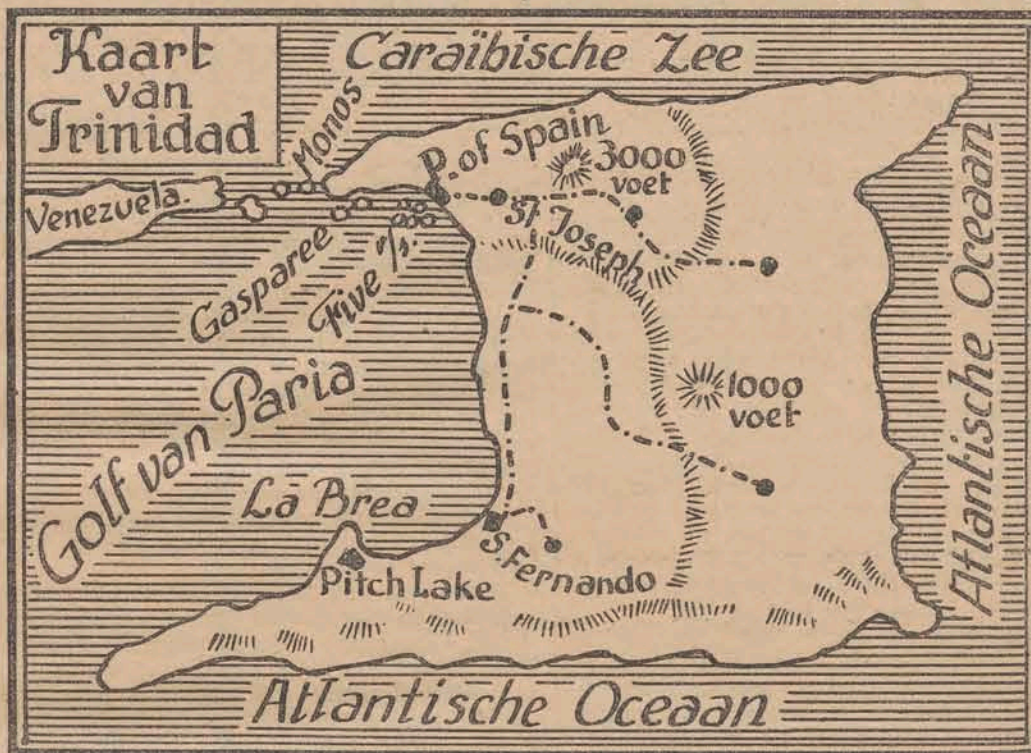
In zijne instructie bij K. B. van 10 Oct. 1815 no. 19 vastgesteld, werd hem opgedragen bij eerstvolgende gunstige gelegenheid van weer en wind na 15 October zee te kiezen, de reis zooveel mogelijk te bespoedigen, bij achterblijven van schepen in overleg met de andere C.C.G.G. door te gaan met de best bezelde en te trachten de bepaalde ververchingsplaatsen te bereiken, zijnde naar keuze een der havens op de Braziliaansche kust of van Zuid-Afrika. Van belang werd geacht alle schepen gezamenlijk de reede van Batavia te doen opzeilen.

De verschillende autoriteiten en militaire diensten werden als volgt over de schepen verdeeld:

De C.C.G.G. Mr. C. Th. Elout en A. A. Buyskes op de *Evertsen*, de C.G.G. A. Ph. Bn. v. d. Capellen, die als gouverneur-generaal na de overneming van het bestuur in Indië zou optreden, op de *Amsterdam*; de generaal-majoor Anthonie op de *de Ruijter*; de chef van den staf generaal-majoor de Kock op de *Brabant*.

zijden. Over het eiland zijn verschillende wegen, vertelde onze geleider en vele landhuizen, waar de welgestelde bevolking van Trinidad dikwijls hunne vacaties komen doorbrengen. Wij daalden ook nog even af naar den ingang van een onderaardsche grot, zooals er vele op Gaspree gevonden worden en waarvan een enkele voor het publiek toegankelijk is; de grot vlak bij het hotel was niet begaanbaar, daar hij vol diep water stond.

Aan het hotel teruggekomen, wachtten we in de ruime, open, gezellige veranda de komst van de boot af. Men heeft daar een goddelijk uitzicht op zee, en vooral tegen den avond

het hotel te gaan opnemen. 't Is tamelijk ongebaand terrein, maar men heeft er verrukkelijke uitzichten naar zee aan drie

moet het heerlijk zijn daar te toeven. Recht voor ons, duidelijk zichtbaar, was de uiterste noordwestpunt van het

BESCHIKBAAR.

PERRY & CO.
AMSTERDAM - ARNHEM - 's-GRAVENHAGE
UTRECHT - GRONINGEN
HUTKOFFERS

P. H. MALTA Pansier-straat 33 **SCHEVENINGEN**

Motor- en Rijwielhandel

Reparatie- Inrichting

MOFFELEN EN NIKKELEN ZEER BILLIJK

De artillerie werd grootendeels op de *Maria Reigersbergen*, de overige artillerie en het personeel der genie werden op de korvet *Iris*, de geneeskundige dienst met den chef Asmus op de brik *Spion* ingescheept.

De troepen werden in overleg met den voor Java bestemden legercommandant generaal-majoor Anthing, aan boord der schepen met inachtneming van een vastgesteld maximum geëmbaarheid. Geschiedt werd niet medegeaomen, wel een 2500 stuks geweren; men rekende aanvankelijk met de door de Engelschen uit te leveren kanonnen te kunnen volstaan.

Met het oog op de besparing werden aan de troepen slechts afgesleten blauwe pantalons verstrekt, maar in het warme klimaat toch linnen pantalons zouden worden gedragen.

De voorraad voeding werd op 30 weken bepaald, waarbij voor ieder man per week gerekend was op 7 ons dierlijk en 22 ons plantaardig voedsel (met uitzondering van de beschuit). De watervoorraad kon hoogstens voor 16 à 18 weken strekken.

Na de overneming der koloniën zouden de *Amsterdam* en de *Ruyter* terugkeeren, terwijl de *Evertsen*, *Brabant*, *Maria Reigersbergen* en *Spion* voorloopig in Indië dienst zouden blijven doen, hetzij voor tochten naar de Molukken, hetzij ter bekruising van zeeroovers. De *Iris* was bestemd deel uit te maken van de op te richten Koloniale Marine.

Aan het slot van dit artikel zal met een enkel woord aangegeven worden in hoeverre aan deze voornemens met de schepen gevolg is kunnen worden gegeven.

Waar de transportvloot in ladingruimte te kort schoot, moesten nog drie particuliere schepen, *Aurora*, *Onderneming* en *Vrouw Aletta* worden

eiland Trinidad door een smalle „Boca” of zeemonding gescheiden van een klein eilandje, Monos genaamd, dat als een rots in zee uitsteekt. De Golf van Paria, die, zooals reeds gezegd, de geheele westkust van Trinidad begrenst, is een reusachtige baai van de Caraïbische Zee, tusschen Venezuela en Trinidad, en daar de uiterste noordoostkust van Venezuela als een smalle strook zeer ver naar het Oosten uitsteekt en zeer dicht Trinidad's noordwestkust nadert, is de ingang tot de Golf van Paria ook betrekkelijk nauw, waarbij nog komt, dat die ingang door eenige eilandjes versperd is. Een van die eilandjes nu is Monos.

Het water kabbelde zoo heerlijk kalm, onze boot zagen we vanaf het eiland Monos zoo statig komen aanstroomen, de geheele omgeving was zoo zeldzaam rustig en schilderachtig, dat het jammer was dat we die plek moesten verlaten. Doch niet altijd is de zee zoo rustig en kalm als toen; daarvan hadden we de bewijzen gezien, toen we dien dag na den storm voor het eerst in Port-of-Spain aankwamen en we, in de onmiddellijke nabijheid der stad, de gezonken lichters zagen, in den storm vergaan.

Om vier uur, na nog een flinke onweersbui, gepaard met een zwaren regen, op de boot te hebben gehad, stonden we weer op de kade in Port-of-Spain. Aan regen ontbreekt het op Trinidad gelukkig niet, wat in de tropen een ramp genoemd moet worden. Voortdurend dachten we, bij het zien van al dat frissche groen, aan ons arm Curaçao.

Den tweeden Zondag dat we op het eiland doorbrachten kwam een der heeren, met wien we kennis gemaakt hadden door onze Curaçaosche vrienden, ons 's morgens te 8 uur in zijn auto halen voor een tocht in den omtrek, waarbij we weer veel te genieten kregen. Daarna gingen we naar zijn gezellige woning, een kleine villa in de buurt van de Savannah, om „breakfast” te gebruiken, wat wij een volledig middagmaal zouden noemen; en nadat de auto ons daarna had thuisgebracht voor onze siesta, kwam onze gastheer ons 's avonds in zijn car weer halen om naar den Cine te gaan, waar we „de” groote match tusschen Carpentier en Dempsey te genieten kregen. Op 't gebied van kunst is er, zooals wel overal op plaatsen, die niet in de centra van het verkeer liggen, in Port-of-Spain niet veel te genieten, althans voor verwende Europeanen. Wat liefhebberij-opvoeringen of concerten, wat voorstellingen van rondtrekkende toneel- of operagezelschappen, meestal tweede of lagerrangs, dat is al, met dan natuurlijk de filmvertooningen. De schouwburg zelf was een eenvoudig, luchtig gebouw, waar men geen last van de warmte had gelukkig.

ERNEST CASSUTTO TANDARTS

(Lid van de Vereeniging „Oost en West”)

Assistent: A. LATERMANN, Tandarts

Prins Mauritsplein 3

Telefoon SCH. 61 (Vroeger Fred. Hendrikaan)

Spreekuren: alle werkdagen 9—11 en 1—3

LAGE VASTE tarieven

ingehuurd voor den overvoer van personeel en materieel voor den te Soerabaya te organiseren constructiewinkel. Deze drie schepen zijn eerst 26 November 1815 naar Indië vertrokken, bijna een maand na het eskader en kwamen respectievelijk Juni en Juli 1816 ter reede Batavia aan, na oponthoud aan de Kaap.

En zoo was alles dan geregeld, toen op een guren herfstidag het eskader den 29 October 1815 van Texel's reede onder zeil ging.

Ongelukkig raakten de *Maria Reigersbergen* en de *Brabant* op den drempel, een bank, destijds gelegen aan den N.O.-hoek van het Schulpengat en bleven aan den grond zitten. De Eskader-commandant wachtte niet op het vlot komen, doch koerste met het overige eskader het zeegat uit, vertrouwende dat beide schepen na losgekomen te zijn, zich later op een der rendez-vous plaatsen wel bij het eskader zouden voegen. In zee gekomen, begon de *Iris* bedenkelijk water te maken, zoodat het veilig werd geoordeeld dit schip naar Plymouth te dirigeren; reeds aan de Kaap haalde de *Iris*, zooals wij straks zullen zien, het eskader weder in.

De *Evertsen*, *Amsterdam*, de *Ruyter* en *Spion* konden de reis vervolgen en zette de *Spion* voor Madeira de van Texel medegenomen loodsen af, waarna den 6 December 1815 de linie werd gepasseerd. Maar hierna verloren de schepen elkander uit het zicht. De *Amsterdam* was wegens het breken van den grooten steng genoodzaakt de Allerheiligenbaai te San Salvador (Bahia) binnen te loopen, alwaar zij 16 December 1815 aankwam. De *Evertsen* liet 8 Januari 1816 in de Tafelbaai (Kaap de Goede Hoop) het anker vallen en reeds den volgenden dag kwamen de *de Ruyter*, *Spion* en *Iris* (zie hiervoren) ook aldaar aan.

Het thans 4 schepen tellend eskader koos 15

Maandag 19 September zou de „Commewijne”, mede een boot van de Kon. W.-I. Maaldienst, komende van Amsterdam, ons weer meenemen op z'n reis naar Curaçao. Door de vele lading werd het een dag later, doch die Maandag was een verloren dag, daar we den geheelen dag in het pension op het bericht van het vastgestelde vertrekur hadden gewacht, tot we om 3 uur opgehield werden en de mededeeling ontvingen, dat we Dinsdags om 5 uur zouden afvaren. Nog een paar korte wandelingen, nog eens afscheid genomen van de goddelijke Savannah en de onvergetelijke Botanical Garden, en ons verblijf op het eiland Trinidad was ten einde. We hadden er 10 heerlijke dagen doorgebracht.

Er was over alles zooveel te vertellen, dat ik maar weinig gezegd heb over pension, manier van leven en aard der bevolking. Onze hospita was een eenvoudige, beschaafde Engelsche dame, die bij maaltijden op Engelsche wijze steeds aan het hoofd der tafel gezeten was, terwijl hare dochter, die op punt van trouwen stond, aan het benedeneind haar plaats had. Beiden zagen nauwkeurig toe, dat het den gasten aan niets ontbrak, sneden aan tafel het vleesch voor en lieten het door de dienstbode (ook hier, evenals op Curaçao, negerinnen) op borden aan de aanzittenden aanreiken. Groenten, aardappelen, enz. werden rondgediend. Veel verscheidenheid was er niet in groente, evenals in vruchten, doch alles was goed klaargemaakt, behalve de groote stukken gebraden vleesch, die meestal veel van ons gebit vorderden.

Taai vleesch schijnt een kwaal van de tropen te zijn, mogelijk dat dit, uit vrees voor bederf, te vroeg na de slachting verkocht moet worden. 's Zondags hadden we voor het grootste deel koude tafel, want ook hier diende met de steeds hooger wordende eischen van het dienend personeel rekening te worden gehouden. Over 't geheel beviel de keuken op Trinidad ons beter dan die in Venezuela, hoewel de Engelsche keuken over het algemeen nu niet als de beste bekend staat.

Met de gasten hadden we, behalve aan tafel, betrekkelijk weinig omgang, daar ieder zijn eigen weg ging, en wij ook weinig thuis waren. Mrs. Snodgrass noemde ons „de onvermoeide reizigers”.

Het s.s. „Commewijne”, waarmee we de terugreis aanvaardden, was van hetzelfde type als de „Nickerie”, waarmee we gegaan waren. Alleen hadden we nu de eer verveerd te worden door denzelfden kapitein, die de Koningin veilig naar de Noorweegsche fjorden gebracht had. We deden

GROTE SORTERING LINGERIE EN HUISHOUD-GOEDEREN

INDIESE UITRUSTINGEN
HUWELIJSUITZETTEN

V.S.

GERZON

BESCHIKBAAR.

JAPONNEN PEIGNOIRS
AVONDTOILETTEN COSTUUMROKKEN

DAMES MODE-MAGAZIJNEN

'T BLOUSEN-HUIS

PH. BIJMAN

DEN HAAG AMSTERDAM
HOOGSTRAAT 19-21 UTRECHTSCHESTR. 92-94
B/D PRINSENGRACHT

SPECIAL ADRES VOOR

INDIË

GROOTE KEUZE ZWARTE KLEEDING
IN ALLE AFDEELINGEN OOK EXTRA GROOTE MATEN

BESCHIKBAAR.

Naamlooze Vennootschap

Luxe-Auto Verhuuronderneming

voorheen P. J. JANSEN

Eenig adres: Koninginnegracht 10.

(over Hoofd-Ingang Dierentuin)

te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

Drogisterij „DE SALAK”

Molenstraat 67 hoek Prinsstraat

Telefoon H. 2849

Het betrouwbaarste en goedkoopste adres
Indische Geneesmiddelen

BESCHIKBAAR.

Garage MERCURIUS

KUIJPER & Co

VAN SLINGELANDTSTR. 16 - DEN HAAG
TEL. SCH. 1198.

Anfa Zijspanwagens

Ace- en

:: Indian-Motoren ::

Zeer billijk tarief

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

FRANÇOIS BLOM's MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek
Geb. in linnen Stempelband

f 5.50

Drukkerij ten Hagen DEN HAAG Nobelstraat No. 20
Teleph. Haag 1987* Postgiro No. 17260

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE

Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM

Eusebiusbl. singel 1a, Tel. 195

Januari 1816 weder zee, natuurlijk niet bekend met het lot der *Amsterdam*. Dit schip had 10 Jan. te voren de Allerheiligenbaai kunnen verlaten en arriveerde eerst na het vertrek van het eskader aan de Tafelbaai, vanwaar het op zijn beurt den 3 Maart 1816 de reis voortzette met de wetenschap intusschen, dat het eskader 15 Januari te voren uitgezeld was. De *Amsterdam* maakte een voorspoediger reis naar de reede van Batavia dan het vooruitzijdend eskader, want de *Evertsen* en *Spion* kwamen 27 April, de *Iris* 9 Mei en de *Amsterdam* reeds 11 Mei aldaar aan.

Waar was de *Ruyter* dan gebleven, zal de oplettende lezer(es) zich afvragen, evenals de Eskadercommandant zulks zal hebben gedaan, toen hij ter reede Batavia aangekomen dit schip niet verschijnen zag. Dit raadsel is spoedig opgelost. Een binnenkomend Engelsch vaartuig rapporteerde de *Ruyter* te hebben gezien met gestreken stengen en zonder bazuinswant bij de Nassaeilanden (Westkust Sumatra) 21 Mei 1815 kwam het schip ter reede Batavia, doch zonder den legercommandant. Deze was te Benkoelen van boord gegaan met zijn gezin, officieren en 30 militairen, had een klein vaartuig aangekocht om de reis naar Java te bespoedigen. Hij kwam echter na een ellendige reis voor Anjer, ging daar over land naar Batavia en arriveerde er eerst 10 Juni, zoodat hij achteraf beter had gedaan aan boord *Ruyter* te blijven.

Wij vinden dus op dien datum ter reede Batavia hereenigd de *Evertsen*, *Amsterdam*, de *Ruyter*, *Spion* en *Iris*, die volgens den op 22 Juni 1816 gemaakte sterktestaat 1779 man (waaronder 152 zieken voornl. van de *Ruyter* aan buikloop en scorbut) debarkeerden.

Het is hier de plaats te vermelden, dat de Major v. Nahuys veel voor de huisvesting der troe-

dit keer alleen Carupano aan, om spoedig koers te zetten naar La Guaira. Hier namen we eene invitatie aan van den heer Perrit Gentil, sedert jaren agent van de K. W. I. M. en groothandelaar, met welken heer we op onze reis naar Venezuela het vorig jaar hadden kennis gemaakt, om even mee naar wal te gaan, hoewel de gloeiende stad, nu we die reeds meermalen gezien hadden, geheel geen aantrekkelijkheid voor mij had. De uitnoodiging was echter zoo goed gemeend, dat we moeilijk konden weigeren, en zoo liet hij ons een autoritje maken — de tijd was maar beperkt — een eind den weg naar Caracas op, tot waar we op een hoog punt een fraai uitzicht hadden op de stad en omgeving, de drukke haven en de zee.

In Puerto Cabello, den dag daarop, voelden we grooten lust nog eens naar Las Trincheras te gaan, waar we een jaar geleden op onzen weg naar Valencia uit den trein waren gestapt om de kokende bronnen nog eens te zien. Twee nieuwe officieren voor het garnizoen op Curaçao, van Holland op weg naar hunne nieuwe standplaats, de een getrouwd, met een schattig vierjarig dochtertje, heel gezellige menschen, met wie we vanaf Trinidad hadden samen gereisd, voelden er veel voor met ons mede te gaan, en zoo gingen we met ons zessen in de veel te kleine auto — een trein ging er op dien tijd niet — op weg. Om beurten moest een der heeren met de beenen uit het geopende portier hangen, om plaats te winnen. De naaste omgeving van Puerto Cabello, als de weg tamelijk wel parallel loopt aan de zee, levert niet veel schoons op, doch na een minuut of 20 gereden te hebben, gingen we stijgen en hadden we de heerlijkste berggezichten. Steeds nauwer en nauwer werden we door de bergen ingesloten; we hadden een keer of vier een rivier te passeeren, zoodat de auto eenvoudig door het water reed — bruggen zijn er niet — tot we na ongeveer 2 uren Las Trincheras bereikten. Lang konden we ons niet ophouden, bestelden dus in het primitieve hotelletje iets voor de lunch, en toen naar de plaats in het bosch, niet ver van het hotel, waar op vele plaatsen het gloeiend heete water uit den grond sijpelt, terwijl het op enkele plaatsen werkelijk borrelend is aan het koken. Terug naar het hotel, stond onze lunch gereed, die oneindig veel beter had kunnen zijn voor den prijs, die men er ons voor liet betalen, en daarop weder terug naar de boot, waar we, zonder lekken band of ander ongeval te hebben gehad, op tijd aankwamen.

Dien avond was er geen tijd voor het gebruikelijke praatje aan dek, want de koffers moesten gepakt, wat in de nauwe hut geen aangename bezigheid was, temeer, daar de boot grooter schommelingen maakte dan hij op onzen terugweg

BESCHIKBAAR.

pen bij het Engelsche gouvernement had kunnen voorbereiden. Deze verdienstelijke hoofdofficier, weleer aangewezen als lid der beoogde voorbereidingscommissie, waarvan echter door de omstandigheden niets gekomen was, had met het zeilschip *Arinus Marinus* op eigen kosten de reis naar Batavia gemaakt en was aldaar den 6 Maart 1816 aangekomen. Het overnemen van de Koloniën uit handen van den Engelschen Gouverneur Sir John Fendall zou nog met vele moeilijkheden gepaard gaan, waarover wij in dit artikel niet kunnen uitweiden. Volstaan kan worden met de mededeeling, dat de *Spion* 1 Juni 1816 naar het Vaderland werd gezonden om bevelen tot dadelijke overgave uit te lokken wegens de vele struikelblokken bij ieder punt van verschil door het Engelsch bestuur der kolonie aan de C.C.G.G. in den weg gelegd. De *Spion* arriveerde October 1816 in het moederland, maar in dien tusschentijd was in de Java Government Gazette van 19 Augustus 1816 de proclamatie verschenen, waarbij de overdracht van de Britsche Regeering op Java aan de C.C.G.G. was afgekondigd.

Ons rest nu nog de verdere geschiedenis met de *Maria Reigersbergen* en *Brabant* na te gaan. Het eerste schip kwam los en moest, in zee zijnde, wegens zware lekkage te Falmouth binnenvallen om er eene kostbare reparatie te ondergaan, vertrok daarop naar Portsmouth om te dokken en kon eerst 16 Mei 1816 de reis vervolgen, waarna het 29 October 1816, dus één jaar na het oorspronkelijk vertrek van Texel, ter reede Batavia aankwam.

Het tweede schip, de *Brabant*, zou er niet zoo goed afkomen. Ook dit schip was losgekomen en had in zee veel water gemaakt, waardoor het Plymouth binnen moest vallen den 1en November 1815. Het schip werd te Portsmouth in het dok ge-

gewoon was. Ik schaam mij bijna te moeten bekennen, dat ik eenige malen mijn werk heb moeten staken, om op het dek wat frissche lucht te gaan inademen, met wat dies meer zij. Wie wordt er nu zeeziek in het gezicht van de haven!

Na een rustigen nacht te hebben doorgebracht, namen we dien morgen al heel vroeg ons bad, om op dek te kunnen zijn bij het invaren van de haven.

Op dat vroege morgenuur lag Willemstad daar rustig en kalm als altijd, en na ons ontbijt gingen we voor goed van boord, de prettigste herinneringen medenemend van onze Trinidadsche reis.

Curaçao.

M. LANDHEER-VAN DONSELAAR.

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting

C. PIERIK-VAN DER DRIFT

Schenkweg 300-302

Schiestraat 1

DEN HAAG

Chem. Wasscherij en Stoomerij

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A. DEN HAAG TELEFOON 4782

zet en bleek na den aanvang der reparatie zoo door en door rot, dat besloten moest worden het schip niet naar Indië door te sturen, doch het te laten vervangen door de *Prins Frederik*.

De *Brabant* was in 1782 als *Willem de Eerste* van stapel gelopen, was in 1795 herdoopt in *Brutus* en in 1806 met den naam *Brabant* begiftigd. De *Brabant* zeilde dus terug naar Vlissingen, werd daar wachtschip en is in 1820 gestoopt.

De *Prins Frederik*, een linesschip van 76 stukken, in 1807 te Antwerpen onder den naam *Cesar* gebouwd, werd en flûte bewapend (behiel 20 stukken) en bereikte 19 September 1816 Portsmouth onder haren commandant kapt. t. z. van Senden. Het schip nam de opvarenden der *Brabant* over en zette 27 October 1816 de reis voort met 257 man equipage en 613 personen aan militairen, vrouwen, kinderen en dienstheden. Op deze reis moesten zeer onaangename toestanden geheerscht hebben, waarin wij ons echter hier niet zullen verdiepen. Het schip kwam 1 Mei 1817 te Batavia aan.

Met het beloofde slot omtrent het verder lot der schepen zullen wij het artikel beëindigen.

De *Evertsen* verging op de thuisreis in 1819 in den Indischen Oceaan, terwijl de *Maria Reigersbergen* 29 Juli 1819 ter reede Texel terugkeerde en de *Prins Frederik* op 14 October 1819 zwaar lek in de *Mountsbay* (Z.W.-kust van Engeland) binnengevallen, naar Plymouth moest worden overgebracht en ten slotte aldaar voor 2340 pond sterling verkocht is (over deze drie schepen zie dezerzijdsch artikel „De thuisreis der afgetreden C.C.G.G. in 1819”, Koloniaal Weekblad van 13 April 1922, No. 15).

De *Amsterdam* stak na eene langdurige reparatie 29 October 1817 in zee voor de terugreis naar Nederland, werd 11 December d.a.v. op de Afrikaansche kust door een zwaren storm belopen, moest de Algoabaai binnenvallen en op het strand worden gezet. Het schip werd door de equipage op 13 December 1817 verlaten en sloeg in den nacht van 19 op 20 December geheel uit elkaar.

De *Ruffler* werd bij aankomst in Indië nagenoeg terstond onbruikbaar en te Soerabaja opgelegd, waarna het schip is gesloopt.

Omtrent de *Iris* en de *Spion* is reeds in den loop van dit artikel nader verteld.

Uit het voorgaande blijkt, hoe weinig zeewaardig de oorlogsschepen waren, waarmede Nederland, weder als koloniale zeemogendheid debuteerende, moest optreden.

Verscheidene schepen hadden of in het geheel niet of althans sedert jaren geene reizen gemaakt, waardoor de gebreken niet zoo aan het licht waren gekomen.

Eene fout van de toenmalige houten oorlogsschepen schijnt geweest te zijn, dat de beneden de lastlijn buitenboord uitkomende houten van ijzer waren, waarop het koper van de dubbeling oxydeerend inwerkte, hetgeen natuurlijk voor het scheepsverband schadelijk moest worden.

W.

Jaarverslag

van de Studie-Commissie der Vereeniging „Oost en West” over 1922.

Door verschillende omstandigheden waren de in het afgelopen jaar gehouden vergaderingen dezer Commissie niet steeds voltallig.

Met uitlandigheid van sommige leden, als gevolg van werkzaamheden in ambt of dienstbetrekking, met een enkel geval van ziekte, waarop herstel mocht volgen, zijn deze omstandigheden aangeduid.

Toenemende werkzaamheden noopten het lid Prof. Mr. D. van Blom zijn lidmaatschap neer te leggen, terwijl ter vervanging van het lid Dr. H. F. Lumentut, wegens vertrek naar Indië, werd aangezocht de heer H. D. J. Apituley, Officier van Gezondheid 1e klasse, die zijne benoeming, bekrach-

tigd door het Hoofdbestuur van „Oost en West”, aanvaardde.

Aan het einde van dit verslagjaar was de samenstelling der Commissie aldus:

G. J. Oudemans, voorzitter; Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje, onder-voorzitter; F. H. A. van der Brugh, secretaris; Mevrouw E. van Deventer-Maas; Prof. Dr. J. C. van Eerde; Mr. J. H. Abendanon; Dr. C. J. Vinkesteyn; W. C. Ketelsar; Ir. J. Th. Gerlings; Prof. Dr. G. A. J. Hazen; Dr. C. W. baron van Boetzelaer van Dubbeldam; Dr. H. D. Tjeenk Willink; Prof. Ir. J. Haringhuizen; Mr. A. M. Joekes; Ir. H. H. van Kol en H. D. J. Apituley.

De heeren Gerlings, Joekes en Ketelaar, vertegenwoordigers in het Centraal-Comité voor de opleiding van Indische jongelieden in Nederland, onderscheidenlijk van de Tjandi-Stichting, het Max Havelaarfonds en de Nederlandsch-Indische Onderwijs- en Studiekas, maken als zoodanig lid dezer Commissie uit.

De heeren J. C. Hietink en B. J. Visscher bleven ook gedurende dit jaar onze gedelegeerden.

Vergaderingen hadden plaats op 4 Februari, 6 Mei, 2 September en 4 November. Die van 6 Mei werd bijgewoond door den heer G. van Veen, gedelegeerd lid van den Onderwijsraad in O.-I.; diens mede-genoogde; de heer J. Verschuur, ambtenaar voor het toezicht op de opvoeding van Inlandsche jongelieden, kon wegens verblijf in het buitenland deze bijeenkomst niet bijwonen.

Alle deze vergaderingen, uitgezonderd die van 6 Mei, werden bezocht door den heer Mr. W. Sonneveld, Voorzitter der Vereeniging „Oost en West”.

De Commissie hield zich in hare vergaderingen bezig met beraadslagingen van algemeenen, persoonlijk en zakelijken aard, verband houdende met het door haar nagestreefde doel.

Verder kreeg zij meerdere aanzoeken van ouders in Indië om voor hun zoons, die door het Indische Legerbestuur ter opleiding naar de Cadettenschool te Alkmaar of de Koninklijke Militaire Akademie te Breda gezonden werden, een verzorger in Nederland aan te wijzen. De heer Hietink, die reeds van verscheidene militaire pupillen van die inrichtingen de zorg op zich genomen heeft, werd steeds bereid gevonden ook voor hen als voogd op te treden. Ons is daarbij gebleken, dat het legerbestuur in de desbetreffende aankondiging in de *Javasehe Courant*, aan ouders of voogden van jongelieden, die naar Alkmaar of Breda gaan en in Nederland geen betrekkingen hebben, om als hun verzorgers te kunnen optreden, in overweging geeft, daartoe de tusschenkomst der Studie-Commissie in te roepen.

Uit haar midden benoemde zij eene commissie tot het nazien van de geldelijke administratie van den directeur van het Tehuis voor Indische studenten over 1921, bestaande uit de heeren Vinkesteyn en Joekes en als plaatsvervangend lid de heer Van der Brugh, welke Commissie die administratie, na onderzoek, in orde heeft bevonden.

Dank zij den milden steun van Overheidswege blijkt deze nuttige instelling meer en meer te voldoen aan de verwachtingen, welke omtrent haar gekeesterd zijn geworden.

In de Commissie van Beheer van het Tehuis kwam geen wijziging, zoodat zij ook in 1922 bleef bestaan uit: de heeren A. W. F. Idenburg, oud-Gouverneur-Generaal van N.-I., cere-voorzitter en Ir. J. Th. Gerlings, voorzitter; verder uit de dames E. van Deventer-Maas en D. E. Raedt van Oldenbarneveldt-van Maarseveen en de heeren Mr. J. H. Abendanon, Mr. W. Sonneveld en Dr. C. J. Vinkesteyn, terwijl de directeur van het Tehuis, de heer J. C. Hietink, als secretaris fungeert. De heer G. J. Oudemans, Raadsman voor studeerenden aan het Ministerie van Koloniën, werd door den Minister als Regeeringscommissaris aangewezen.

Als een zeer voornaam punt in dit verslag behoort te worden aangemerkt de definitieve toestand-koming van een steunfonds voor studeerenden uit West-Indië. Ten vorige jare voorbereid, werd in dit jaar de stichting van het fonds bij no-

HOFLEVERANCIER.

Wed. H. RAHDER & ZOON

Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage Hoofdkantoor: Amsterdam Filiaal: Arnhem Filiaal: Gorinchem
Heemskerckstr. 1a Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
Tel. H. 3493. Intero. Tel. 389. Tel. 280. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

BESCHIKBAAR.

INDIË

Complete Uitrustingen naar Maat

Onze Indische ervaringen garandeeren U Indische modellen.

Witte Pakken van f 12.50

De goederen door ons geleverd worden voor de bewerking eerst tweemaal gekrompen, zoodat wij krimp vrij garandeeren

VRAAGT GRATIS PRIJSCOURANT

G. J. HOFSTEE - ROTTERDAM

DELFTSCHEPOORTPLEIN 5

Vakkundige Bediening.

BESCHIKBAAR.

P. VERSCHRAGEN

KLEERMAKER

1ste Klasse Coupe en Afwerking
Uitsluitend ENGELSche STOFFEN

LEVERT TEVENS
ALLE VOORKOMENDE UNIFORMEN

Thomsonlaan 209 - DEN HAAG - Tel. M. 343

BESCHIKBAAR.

Garage NASSAU

SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG

Verhuren van Luxe Auto's

tegen taxi-prijzen

MAAND-AUTO'S

Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

W. W. W. W. W.
GRAVENSTR. 1. TEGENOVER DE
BONNETERIE

Ondergoederen
Sportcostuums
Regenjassen

voor
Dames & Heeren

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 181

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

tarieele acte vastgesteld. Het is gevestigd te Amsterdam en stelt zich ten doel de studie te bevorderen en te vergemakkelijken van personen van beiderlei kunne uit West-Indië, die zich in Nederland voor een werkkring bekwamen, of daar hun opleiding genieten en om ook het zedelijk welzijn van die personen te behartigen.

Het beheer der Stichting is opgedragen aan de heeren W. J. Cohen Stuart, oud-Minister van Marine, vertegenwoordiger der Vereeniging „Oost en West”; Dr. B. de Gaay Fortman, Rechter in de Arrondissements Rechtbank te Dordrecht; S. van Lier Ez., Assuradeur te Amsterdam; G. J. Oudemans, Raadsman voor studeerenden aan het Departement van Koloniën; Mr. Dr. C. F. Schoch, Hoofd-Directeur van de Surinaamsche Bank; G. J. Staal, oud-Gouverneur van Suriname en Mr. Dr. J. Versteeg, secretaris van den Gemeentelijken Woningdienst te Amsterdam, waarvan de heeren Schoch, Van Lier en Versteeg achtereenvolgens als voorzitter, secretaris en penningmeester het Dageelijksch Bestuur vormen.

Ten slotte zij aangetekend, dat het gebruik om op elke vergadering onzer Commissie de beide gedelegeerden in de gelegenheid te stellen hunne periodieke verslagen uit te brengen, ook in dit jaar gehandhaafd bleef. Deze verslagen ontleenen hun groote belang aan de veelvuldige persoonlijke aanraking dier heeren met de Oost- en West-Indische jongelingschap en werden dan ook steeds met belangstelling aangehoord en besproken.

Den Haag, 23 Januari 1923.

De Voorzitter,
G. J. OUDEMANS.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De toekomst in de cultures.

In het Soer. Hbl. van 23 Jan. lezen wij de volgende beschouwing:

In laatstelijk verschenen artikelen, die de heersche werkloosheid in Indië tot onderwerp hebben, wordt opnieuw getracht een indruk te vestigen, alsof uitzending van nieuw personeel in de heersche omstandigheden niet gewenscht is, en alsof het van jongelui, die, in het bezit van verworven diploma's, een toekomst in de cultures willen beginnen, een waagstuk mag heeten, dat kwalijk kan slagen.

De sociaal-economische kroniek van Ned.-Indië, in het Maandblad van het Centraal Bureau voor de Statistiek verschenen, doet zien, dat het aantal werklozen van ult. Juli tot ult. Augustus is toegenomen van 488 tot 532. Deze overigens niet schrikwekkende toeneming in getal stelt echter het vraagstuk niet op de juiste wijze. Daarbij toch wordt verzuimd in de eerste plaats deze vraag onder de oogen te zien, of Ned.-Indië thans nog behoefte heeft aan nieuwe werkkrachten, ondanks een heersche zekere werkloosheid, welke laatste slechts een einde maakt aan het begrip, dat in Indië nog altijd voor ieder werk is te vinden. Een voorbeeld, hoe onjuist het is beide vragen te verwarren, geeft thans de suikerindustrie.

Het Archief voor de Suikerindustrie in N.-I., staande onder redactie van het Proefstation te Pasoeroean, berekende, dat de suikercultuur arbeid verschaffte aan e.a. 4000 Europeesche geëmployeerden; in dat corps worden arbeidskrachten van allerlei opleiding aangetroffen; landbouwkundigen van de Landbouw Hoogeschool te Wageningen en ingenieurs uit Delft werken samen met hen, die

GEOPEND: RESTAURANT „KUMMER”

Juliana van Stolberglaan 94 Tel. B. 1339

BEZORGING VAN DINERS AAN HUIS met keuze van verschillende schotels.

ZALEN DISPONIBEL voor extra Dinners en Partijen tegen uiterst concurrerende prijzen.

APARTE ZAAL VOOR DAMES

Het meest aan te bevelen

INDISCH RESTAURANT

LAAN VAN MEERDERVOORT 68 DEN HAAG

DAGELIJKS GEOPEND van 12 tot 9 uur

Uitsluitend Indische Tafel

Directeur: J. VAN GEEMERT.

zels geen enkel diploma bezitten of uitsluitend het klein-ambtenaarsexamen deden. Van deze 4000 suikergeëmployeerden is 76 pCt. van Indië afkomstig, slechts 24 pCt. komt uit Holland. Men mag aannemen, dat gemiddeld deze laatste een betere opleiding ontvangen dan het van Java afkomstig personeel, tengevolge ook van de onderwijsinrichtingen in Indië. Het van Java afkomstig personeel kan den wetenschappelijken voorsprong der geïmporteerde werkkrachten in den aanvang te niet doen door grooter kennis van land en volk, en vooral door de taal. Voor de promotie en het definitief slagen der carriëre is en blijft het bezit van bepaalde kundigheden en misschien nog meer de mogelijkheid om zich bepaalde kundigheden te kunnen verwerven, tengevolge van de genoten bredere vooropleiding, het bepaalde vereischte. Hier behoeft niet herhaald te worden, dat de Java-suikerindustrie zonder den hoogen ontwikkelingsgraad harer geëmployeerden, nooit het wetenschappelijk peil zou hebben bereikt, waarvan thans haar bloei afhangt. Om dit peil te handhaven, moet zij kunnen blijven rekenen op toestrooming van goed onderlegde werkkrachten.

Neemt men aan, dat de ongeveer 1000 werkkrachten, uit Europa afkomstig, gemiddeld 15 jaar in het geëmployeerden-corps dienen — cijfer, dat als gemiddelde eerder wat te hoog dan te laag genomen is — dan volgt daaruit, dat een aanvulling met ten minste 66 Europeesche arbeidskrachten per jaar noodig is.

In die behoeften, die zich nu en in 1923 en de daaropvolgende jaren zullen doen gevoelen, kan de suikerindustrie niet voorzien door het engageeren van personen uit de enkele honderden werklozen, die op Java rondlopen, omdat onder hen niet de speciaal opgeleiden zijn, aan wie zij behoefte heeft. Men kan uitsluitend werk verschaffen aan goed opgeleide chemisten, 2e machinisten met ervaring en assistent-boekhouders met goede diploma's, maar aan dezen kan zij ook regelmatig werk verschaffen. Dit vooral, omdat een gemiddelde diensttijd van 15 jaren in vele gevallen niet met de werkelijkheid strookt, en de 24 pCt. Hollandsche werkkrachten voor vermeerdering vatbaar is.

Op grond van het bovenstaande is het zeker niet stoutmoedig om, gelijk het Archief van de suikerindustrie doet, te concludeeren, dat wie in Europa na een welvolbrachte studie door een der suikerlichamen wordt geëngageerd voor de suikercultuur, op Java van een betrekking zeker is, en dat onder de thans in Indië aanwezige werklozen er geen zullen worden aangetroffen, die de breede opleiding hebben genoten, voor de suikercultuur noodzakelijk.

De gezondheidstoestand van Batavia.

In een schrijven in de Loc. van 26 Jan. van vier „Bataviasche” geneesheeren wordt het artikel van den heer Tillema: „Nooit een Universiteit te Batavia” op felle wijze bestreden. Zij waardeeren den ongetwijfeld nuttigen arbeid, dien de heer T. verrichtte met het maken van propaganda voor verbetering van de woningtoestanden der Inlanders op Java en met zijne publicaties, w.o. 't bekende „Kromo Blanda”; doch zij ontzeggen hem de bevoegdheid over eerstgenoemd onderwerp een juist oordeel te kunnen vellen. In het betoog der vier doctoren lezen wij o.m., dat:

het klimaat te Batavia, tropisch, maar niet overmatig warm is; dat het behalve in de kenteringen niet neerdrukkend warm en vochtig is; dat het voldoende groote verschil tusschen dag- en nachttemperatuur juist een der grootste voordeelen van Batavia is, met andere Indische kuststeden vergeleken; dat Batavia niet ongezond is, en dat men er veel en hard kan werken en 't ook doet.

De bewering van den heer T. omtrent de hooge sterfte is geheel foutief; dat de Inlandsche en Chinese bevolking een hooger sterftecijfer heeft dan de Europeesche, ligt mede aan 't feit, dat wij met een zeer primitief levend, een tropisch volk te maken hebben, die defaceeren in, en drinken uit

Haagsche Coöperatieve Keuken

Restaurants

Keppelerstraat 274 Tel. M. 2313

Anna v. Buerenstraat 204 - Tel. B. 226

Midagschofel 12-2 uur à f 0.65

Diner 5-7 uur à f 1.10

Diverse Schotels à la carte.

Uitzending door de geheele stad à f 0.76 PER MAALTIJD en 10.14 bezorgloon PER BUS.

INSTITUUT PONT

HAAG, Laan van Meerdervoort 190.
ROTTERDAM, Kruiskade 128 - LEIDEN, N. Rijn 28

HANDELSCHOOL:

STENOGRAFIE PONT, meest verbreid, kort,
MACHINESCHRIJVEN (duidelijk)
BOEKHOUDEN,
HANDELSREKENEN, ENZ.

TALENSCHOOL:

GRAMMATICA, LITTERATUUR, HANDELS CORR.
CONVERSATIE

PONT-DIPLOMA BAANT U DEN WEG

Bovenstaande opleiding ook **SCHRIFTELIJK**,
door NEDERLAND en INDIË

Centr. Bur. INST. PONT, de Ruijterstr. 48, HAAG

Tel. 1187 **MAISON VAN RIJN** Meermalen
Marnix **BEKROOND**
CUISINIERS
Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
Warme Schotels, enz. enz.
Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Afdeeling INDISCHE KEUKEN

Uitzending van alle gewenschte Indische Schotels, bereid door speciaal geëngageerd vakkundig personeel.

INDISCHE MENU'S: f 2.- en f 3.- p. p.

Thuisbezorgd in verwarmde verzegelde Bussen.

dezelfde kali, enz.

Maar Weltevreden is zelfs een gezonde stad, ook voor Europeanen. De heer T. weet niets omtrent deze zaken; over eenige weken zal hij in een der groote Hollandsche bladen omtrent den gezondheidstoestand en de daarop betrekking hebbende cijfers een artikel kunnen lezen van de hand van een der geneeskundige autoriteiten. Voorloopig stelle hij zich tevreden met de volgende feiten: dat cholera al sinds 1918 praktisch gesproken niet meer voorkomt in Indië, dank zij de ideale bestrijdingswijze door vaccinatie, waardoor deze als volksziekte verdwenen is; dat anchylostomiasis (mijnwormziekte) in Batavia een zeer ondergeschikte rol speelt, bij Europeanen bijna niet, onder de Indische en Chineseen weinig voorkomt; dat typhus in Batavia in het geheel niet veel voorkomt — niet meer dan elders in Indië, dat er b.v. in Bandoeng (dat men gezond noemt, maar het niet is) de typhus de laatste jaren tweemaal zooveel voorkwam onder de Europeesche ambtenaren als in Batavia.

Nu weet ieder, dat tegenwoordig juist typhus een der ernstigste bedreigingen van het leven in de tropen ook voor de Europeanen vormt; het geeft wel te denken, dat juist Bandoeng als een broei- nest dezer ziekte bekend staat. Waar wij hier vrij zeker met een vliegen- of „contact“-infectie (door bacillendragers) te maken hebben, zal de pas geopende bronwaterleiding te Batavia op deze ziekte wel niet veel invloed hebben; wel is nu de kans groot, dat ook de dysenterieën, welke te Batavia als elders, slachtoffers maken, beter zullen kunnen worden voorkomen en bestreden.

Maar nu al is het aantal verloven wegens ziekte aan ambtenaren te Bandoeng grooter dan te Batavia; in Batavia werden van 1912—'16 per honderd Europeesche ambtenaren 15,1 ziekteverloven per jaar verleend, in Bandoeng 19,4. Wat de verloven wegens typhus betreft, bedroegen deze cijfers, berekend over dezelfde vijf jaren, voor Batavia 21, voor Bandoeng 111. Er blijft dus niets over van de beweringen van den heer T. over de ongezondheid van Weltevreden als woon- en werkstad voor Europeanen.

Over andere ziekten, welke de heer T. nog noemt in zijn artikel, behoeven wij niet te spreken; in Weltevreden komt malaria zeer weinig voor, behalve in aan de benedenstad grenzende wijken; dit is een algemeen onder medici bekend feit, het centrum van W. is praktisch malariavrij; de milt-index der Inlandsche bevolking is daar dan ook zeer laag. Wel is de oude stad een malaria-oord; hierin hoopt men, door de vischvijvers op te spuiten, verbetering te kunnen brengen. Hier wonen echter geen Europeanen. Tuberculose en lepra ten slotte, komen overal op Java voor; in Batavia zeker niet meer dan elders.

De eenige ziekte, die in Batavia nogal vaak ziekten (geen dooden) verwekt, is de 5-daagsche koorts, een goedaardige, kortdurende infectie-ziekte, welke echter overal in Indië voorkomt en nooit slachtoffers maakt.

Influenza, rheuma, pneumonieën en dergelijke komen daarentegen in Batavia (en de tropische vlakke in 't algemeen) niet veel voor en ongetwijfeld minder vaak en in niet zoo ernstigen vorm als in de hoogvlakten en in de bergen! Want men vergeet meestal, dat b.v. Bandoeng ook een tropisch (niet een sub-tropisch!) klimaat heeft met alle nadeelen van dien — en dat de koelere nachten aldaar zeer zeker voordeelen, maar ook gevaren voor menig gestel opleveren.

Wat nu de „psychische defecten“ betreft, waarmede de heer T. Batavia speciaal wil gelukkig maken — hij houde zich verzekerd, dat deze overal in Indië voorkomen, en niet alleen, of in hoofdzaak, door de warmte en door het harde werken daarin. De ruimte ontbreekt, op de oorzaken van zenuwlijden in de tropen hier dieper in te gaan; de warmte op zich zelf echter is zeker niet de voornaamste oorzaak.

Veel meer zijn, behalve lichamelijke ziekten, de

een-tonigheid, gebrek aan afwisseling, ook in de seizoenen, allerlei in- en uitwendige factoren van familieleven en gebrek aan geestelijk contact, hierbij in 't spel.

En om daarin verbetering te brengen zal men niet de groote haven- en werkersstad Batavia kunnen overplaatsen naar Bandoeng. Indien de heer T. op de hoogte was met de wetenschappelijke toestanden in Indië, ook op medisch gebied, dan zou hij weten, dat juist alle wetenschappelijke arbeid in de tropen in Batavia en Medan en Buitenzorg, in de laagvlakke dus, is en wordt verricht.

Op 't jongste Natuur- en Geneeskundig Congres te Bandoeng b.v. (Mei 1922) waren bijna alle wetenschappelijke medische voordrachten uit dat gevloekte Batavia, waar men niet kan werken, afkomstig. Indien hij hier nu eens kon rondreizen, dan zou de heer Tillema waarnemen, hoe de direct betrokken hygiënisten de verplaatsing van 't Instituut Pasteur naar Bandoeng (indertijd wegens defensie-belangen vereischt..... welke met de stelling Bandoeng al weer lang zijn verdwenen uit 't onverzadigbare militaire verlanglijstje.....) betreuren; want Batavia is en zal steeds blijven 't geneeskundig wetenschappelijk centrum, waar de dichtbevolkte tropische laagvlakte het zieken-materiaal levert voor de studie der tropenziekten, waar de haven zorgt voor de niet op Java of in de tropen in 't algemeen voorkomende ziektebeelden, waar 't klimaat ten slotte noch door overmatige warmte, noch door te sterken regenval, een belemmering is voor een geregelden, zelfs zeer intensieven arbeid. De voorbeelden en bewijzen hiervoor liggen hier voor ieder in onbeperkt aantal voor het grijpen.

P. T. A. Koesoemo Joedo.

Gaf het Soer. Hbl. in het vorig Zaterdagavondnummer de beeltenis van mr. Schumann, den slagvaardigsten president van den Volksraad, dien men zich denken kan, in het nummer van 27 Jan. plaatst het blad het portret van den ondervoorzitter, Pangerang Toemenggoeng Ario Koesoemo Joedo, regent van Ponorogo. Het blad teekent hierbij o.m. aan:

Mr. Schumann toont immer de levendigste en meest reële belangstelling voor al wat in de zaal (en daarbuiten!) geschiedt, de regent schijnt in volkomen afzondering op den voorzitterszetel te tronen, de weinige uren, dat hij dien inneemt. De heer Schumann neemt ook voortdurend deel aan het debat, zijn plaatsvervanger leeft in een tour d'ivoire van uiterlijke en ondoorgroendelijke onbewogenheid.

Het is een quaestie van stijl..... en de stijl van den heer Koesoemo Joedo brengt in het dagelijksch leven en in den Volksraad immer de verkwikking van een verlijden eenvoud en een rust en evenwicht, een beheersching en kalmte, die ons, plumpe en ongedurige Westelingen, welhaast voortdurend tot onuitgesproken verwijt schijnt...: Waar maakt ge u toch zoo druk om?

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Openbare Vergadering van de Afdeeling Semarang der Sarikat Islam-Vereeniging.

I.

Zij werd, blijkens het verslag, opgenomen in de „Sinar Hindia“ van 14 October 1922, gehouden op den avond van den vorigen dag en ten kantore der vereeniging, ter hoofdplaats Semarang.

Reeds ten 7 ure 's avonds verzamelden eenige duizenden personen, zoowel mannen als vrouwen, zich vóór het gemelde gebouw, in de hoop eene plaats op de eerste rijen machtig te worden, doch, hoewel het vergaderlokaal van behoorlijk ruimen omvang is, zoo bleek de zaal toch spoedig te klein te zijn voor eene menigte van meer dan 4000 personen.

Een groot deel der bezoekers moest zich dan ook met staanplaatsen buiten de zaal tevreden stellen. In de zaal was het een gezoem van menschen-

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA

LEIDSCHKE KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.

Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.

INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.

Centr. Verwarming.

Lift.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

AGENTEN GEVRAAGD

Vert. Fred. Hendriklaan 73, Tel. S. 316

Restaurant Mondain

Premier Ordre

BESCHIKBAAR.

Parkhotel

van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
Centrale Verwarming, Electrisch
Licht, Baden, Rustige ligging.
LIFT.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf

Lunchroom — Thee-Concert
„DE OUDE VETTE HEN“
DEN HAAG bij het Stadhuis

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80,000,000.-
Statutaire Reserve 19,445,211.-
Buitengewone Reserve 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseeringen en Financieringen.
Schrijftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscrédietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

Commanditaire Bank- en Handelsvereniging
VISSER & Co.,
's-GRAVENHAGE :-- Thomsonlaan 31.
Tel.-adres: COBAVICO. Tel. Nos. M. 3930 en M. 3931.
17 Postcheque- en Giro nummer 47262.
Verricht alle Bankzaken.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
HYPOTHEKEN ASSURANTIËN SPAARKASSEN

stemmen en de atmosfeer ondragelijk benauwend. Ten half 9 's avonds opende de heer Semaoen, voorzitter der afdeling en directeur van de „Sinar Hindia”, de vergadering. Verheugd zoovele duizenden personen bijeen te zien, dankte hij alle bezoekers voor hunne tegenwoordigheid, terwijl hij er op wees, dat de samenkomst van zoovele geloofsgenooten ten doel had te hooren hetgeen men in het belang van de Islamsche leiding te zeggen had, een onderwerp, dat door den heer Kartowitjtro alias Hadji Mohamad Saleh werd ingeleid.

Deze gaf een overzicht van zijne afgelopen reis naar Mekka.

Zij was hem nogal meegevallen. De in het vorige jaar op het getouw gezette beweging tegen de bestaande wantoestanden te Mekka, ten aanzien van de consideratie der bedevaartgangers, hun levensonderhoud en hunne veiligheid van persoon en goed, heeft het gevolg gehad, dat enkele verbeteringen zijn te constateeren.

In stede van 4 maal te worden ingeënt, is thans éénmaal voldoende.

Het geneeskundig onderzoek der vrouwelijke bedevaartgangers eischt geen algeheele ontkleeding meer.

Er zijn echter nog andere teleurstellende toestanden, die verbetering behoeven.

De quarantaine te Djasirah in Arabië geeft aanleiding tot de klacht, dat de verstrekte hoeveelheid drinkwater te gering is, ontvangende iedere bedevaartganger slechts één blikje per dag.

Het water wordt door Bedoei's aangebracht en uit tonnen geschept, doch helaas verontreinigd door één Bedoei, die, zooals de inleider zeide, in de ton staat.

Tijdens de voetreis langs het strand hadden de bedevaartgangers veel last van de gewapende en roovende Bedoei's, die, alvorens te rooven, hunne komst aankondigen door hunne vuurwapens af te schieten.

Degenen, die niet vielen als slachtoffers van de kogels, waren hunne goederen kwijt.

De groep van den spreker werd op die wijze 7 maal bemoeilijkt.

Wel is er een Arabisch politiegeleide, dat de bedevaartgangers moet beschermen, maar, als men het optreden ziet tijdens zulk eene roofpartij, dan weet men niet hoe men het heeft.

Of dat geleide onder één deken ligt met de roovers, is natuurlijk niet bepaald vast te stellen, doch wel zeker is het feit, dat de bedevaartgangers niet worden beschermd.

De spreker heeft zich over deze wantoestanden bij de bevoegde autoriteiten te Mekka beklagd en vergoeding van de geleden schade verzocht, doch aan iederen bedevaartganger werd slechts de som van f 18.— toegekend.

Dat is natuurlijk wel iets, doch spreker bleef afkeuren, dat men die bedevaartgangers niet afdoende beschermt.

Bij de quarantaine te Sabang valt op te merken, dat, terwijl de vrouwen zich niet behoeven te ontkleeden bij het onderzoek, de mannen die beledigende handeling wel moeten ondergaan.

Ook de voedselbereiding is slecht.

De quarantainevoorschriften mogen de bedoeling hebben voor de gezondheid der pelgrims te waken, de uitkomsten leveren het tegenovergestelde resultaat tengevolge van de verstrekte rijst van gele kleur, die bitter smaakt.

De visch en de groenten zijn zóódanig gezout, dat de smaak te bitter is.

De quarantaine op het eiland Onrust maakte de spreker niet mede, doch, volgens ontvangen berichten, werkt men daar mede in de lijn, die ook hij, spreker, voorstaat.

Ten slotte hoopte spreker, dat weldra in tal van toestanden verbetering zou worden gebracht.

De heer Hadji Abdoeladjis vereenigde zich hiermede en drong er op aan dat men krachtige pogingen in het werk zou stellen, opdat de water-

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Safe-Inrichting

verstreking te Djasirah behoorlijk en voldoende zou zijn en de moeilijkheden te Sabang zouden worden opgeheven. Mejuffrouw Soetihah en de heer Hardjowoyo wezen er op, dat de verkregen verbeteringen het resultaat waren van de bemoeiingen der kamersleden en dat men door een open en eerlijken levenswandel het best de belangen van den Islam diende. (Wordt vervolgd).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Eene eigenaardige en ongewone wijze van voltrekking van een modern Chineesch huwelijk.

Men schrijft in de „Sinar Sumatra” van 5 December 1922, dat op 30 November te voren het huwelijk werd voltrokken van den heer Be Tjoei Tian, vroeger onderwijzer aan de Tiong Hoa Tjong Hwe School te Pajacombo (Westkust van Sumatra) met mejuffrouw Ong Giok Seng Nio, aangenomen dochter van den heer Ong Tjoan Lok. De wijze, waarop dat huwelijk werd voltrokken, was geheel anders als die, waarop dit gewoonlijk te Pajacombo plaats heeft. De heer Be Tjoei Tian n.l., als modern man, eischte eene moderne huwelijksvoltrekking, en wenschte alle vroegere huwelijksgebruiken veranderd te zien.

Hij wilde o.m. het gebruikelijke gebed niet verrichten, want hij was atheïst en verder trouwen in het verenigingsgebouw der Jong-Chineesche Vereeniging ter plaatse, terwijl de stiefouders der bruid, die in een modern toilet moesten zijn, haar naar het gebouw moesten begeleiden.

Dáár zou dan eene huwelijksacte op Chineseche wijze worden opgemaakt en niet volgens de voorschriften van den Burgerlijken Stand, en, als aan die verlangens werd voldaan, dan zou de bruidegom zich, volgens dit programma, naar het huis zijner bruid begeven.

Op 29 November, d.i. dus de dag vóór de huwelijksvoltrekking, ontstonden er verwikkelingen, welke den vorm aannamen van een spektakelstuk, doordien de stiefouders der bruid van het programma niets afwisten en, toen zij daarvan kennis namen, er tegen in verzet kwamen, als zijnde geheel in strijd met de Chineseche gewoonten en gebruiken.

Zij eischten van den bruidegom, dat hij zich in het gebruikelijk Chineeschen costume zou kleeden en het voorgeschreven gebed zou verrichten.

De ruzie in het huis van de bruid liep zóó hoog, dat deze in zwijm viel, de stiefvader dikke tranen stortte; kortom, het was een tragisch geval, terwijl men op het van de hoofdplaats Padang bestelde muziekkorps zat te wachten.

De Chineseche Kaptóa kwam er bij te pas en trachtte de zaak langs minnelijken weg te schikken, door den bruidegom te paaien aan het verzoek van de stiefouders der bruid toe te geven, doch hij bleef hardnekkig weigeren, met het gevolg, dat 's avonds de Kaptóa en tal van gasten in het huis der bruid besprekingen hielden en wilden trachten langs een anderen weg het huwelijk toch te doen doorgaan.

Eenige gasten gingen naar den bruidegom toe, doch er ontstond toen ook verdeeldheid onder hen, aangezien een deel hunner aan de bruid wilden vergunnen te bidden en den bruidegom daarvan wilden vrijstellen.

Deze wilde er evenwel niets van weten en alleen trouwen, als deze plechtigheid(?) in het Vereenigingsgebouw plaats vond.

En, aangezien de voorbereidende maatregelen voor het huwelijk reeds waren genomen, moest men den bruidegom ten slotte schijnbaar wel zijn zin geven.

Maar daarmee was de zaak niet uit de wereld. In den morgen van den huwelijksdag (30 Novem-

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND” AMSTERDAM.

Passagiers- en Vrachtdienst
van Amsterdam via Southampton, Algiers, Genna, Port-Said
naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
SEMARANG en SOERABAJA, vice versa.

BESCHIKBAAR.

Piano's Orgels
C. A. J. VAN KALMTHOUT
 Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562
 Bisschop Hamerstraat 1-1a
Meugels Kunstspelpiano's

COLUMBUSSTRAAT 159
 TEL. M. 5307

F. Julius Oppenheim
FOTOGRAAF
 EX-OPERATEUR v.d. „SKETCH”

BRANDSTOFFEN - GROOTHANDEL
W. J. WUBBEN
 DEN HAAG
 KOCKSTRAAT 179 - TEL. M. 2518.

SPECIALITEIT:
ANTHRACIET
GIET- EN BRECHCOKES
 Leden der
 Ver. „Oost en West”

BESCHIKBAAR.

J. E. SCRUTTON
 ENGLISH TAILOR
 134 OBRECHTSTRAAT TEL. M. 5474
 THE HAGUE

English Goods Only
 Details a Speciality

BESCHIKBAAR.

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”
 Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947
 DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

BESCHIKBAAR.

Uitgeverij. Hieraan is verbonden een eigen drukkerij, een boeken- en papiermagazijn. Deze afdeling zorgt voor de uitgifte van de werken voor de bibliotheken en die voor den verkoop, voor den verkoop zelf, voor de relaties met deponhouders, enz. Voorts worden enkele periodieken door het Bureau uitgegeven, als het maandblad „Sri Poestaka”, het weekblad „Pandji Poestaka”, de Volksalmanakken, enz.

Redacties. Er zijn vier redactie-afdelingen: een Maleische, Javaansche, Soendaneesche en Madoereesche, voor het nazien der ingezonden handschriften voor boeken en voor de periodieken, terwijl zij voorts de eigen werken van het Bureau samenstellen of bewerken.

Algemeen beheer. Tot deze afdeling behooren behalve het eigenlijk algemeen beheer: de expeditie, het archief en de administratie.

De verkoop van boeken heeft over 1920 ongeveer 130.000 exemplaren onder de menschen gebracht. In 1922 is dat aantal gestegen tot 150.000. D.i. op iedere 300 inwoners een boek, zuigelingen, papoea's, dajaks, e.a. anal-fabeten inbegrepen.

Inlandsche en Maleisch-Chineesche persorganen.

In No. 5 van bovengenoemd Overzicht bevindt zich aan het slot eene lijst van Inlandsche en Maleisch-Chineesche bladen en periodieken, welke in Indië worden uitgegeven. Blijkens die opgave verschijnen er 7 nieuwsbladen van allerlei richtingen op Java en 9 op de Buitenbezittingen. Het aantal periodieken bedraagt op Java 44 en op de Buitenbezittingen 20. Verder worden er nog uitgegeven 12 godsdienstige bladen, 20 vak- en verenigingsbladen, 3 Arabische en 16 Chineesch-Maleische bladen.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 31. De veredeling van planten door enten en oculeeren, door J. L. van Uffelen (vervolg). — Klein land- en (of) tuinbouwbedrijf, door J. van Baalen. — Iets over den zuurgraad van den bouwgrond (vervolg). — Hibiscus sabdariffa (roselle) [Soendaneesch gamet blanda], door J. J. Oehse. — De Indische Ondernemersbond. — Vergadering van de Vereniging van Administrateurs. — Over de biologische bestrijding van Helopeltis, door Dr. R. Menzel. — Iets over den steek van Helopeltis, door Dr. C. P. Cohen Stuart. — De bestrijding van Helopeltis door „om de andere rij snoeien”. — Roraks en grondbewerking, door Dr. Ch. Bernard en Dr. J. J. B. Deuss. — Vergelijkende productie-eijfers van rubber-ondernemingen in Ned.-Indië gedurende de eerste 10 maanden van de jaren 1920, '21 en '22.

De Indische Mercur.

No. 10. Handelsbeweging van suiker in de verschillende landen der wereld in het jaar 1922 (vervolg), door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Indië op de Jaarbeurs te Utrecht van Maart 1923. — Over instervingsziekte bij Hevea, door Dr. J. Gandrup. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wettelijke rubrieken. — De Afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft literatuur over economische aangelegenheden, nijverheid, deelfstoffen, diversen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 49. Huisvesting in Indië (vervolg), door N. — Pijl- en hoogschieten in de Soendalanden, door R. — Weerwolven in Oost-Indië, door L. (vervolg). — Brieven uit de rimboe van Han Napeng. Vervolg (Het verhaal van het neerleggen van Toekoe Mada).

Zendingsperiodieken.

Orgaan Ned. Zendingvereeniging. Maart 1923. Mo'dkoi, door J. Gouweloos. (Eene verhandeling over „Het offer bij de To-Laki”).

Allgemeine Missionswissenschaft, von G. Simon. 1923. Holländische Missionswissenschaft. I. Religionsgeschichtliches. II. Völkerkundliches. III. Inländische Presse. IV. Missionskunde.

Nederlandsch Zendingsblad. Maart 1923. De Wilhelmina-kerk te Manokwari (met ill.). — Suriname. In memoriam Frits Staehelin van 1892 tot 1906, Praeses van de Zending der Broedergemeente in Suriname, door R. Voullaire (met portret).

De Macedoniër. Maart 1923. Van de prediking des Evangelies (vervolg), door D. K. Wielenga.

Onze Missiën in Oost en West. Maart 1923. Hoe in de oorlogsjaren te Batavia het eerste Indische Katholieke Ziekenhuis tot stand kwam, door ir. E. A. van Arcken. — Bezwaren van het Missionarisleven, door H. Geurtjens. — Kromoblanda. Over het vraagstuk van het wonen in Kromo's groote land, door H. F. Tillema. (Uitvoerige, zeer waardeerende bespreking, door J. J. ten Berge S. J.). — De Zending in de Bataklanden, door G. Ridder de van der Schueren.

St. Claverbond. Maart 1923. Djokja en het Javaansche Noviciaat aldaar, door H. Koch S. J. (met ill.). — Pater

der 1922) kwamen tal van familieleden, vrienden en bekenden, zoowel mannen als vrouwen, ten huize van de bruid Sin Njo, om van hunne belangstelling te doen blijken en te zien op welke wijze het huwelijk zou worden voltrokken.

De bruid deed het gebed en kleeedde zich in het gebruikelijk Chineesch toilet, doch, toen zij gereed was, kwamen spionnen van den bruidegom hem daarvan kennis geven, waarop hij onmiddellijk zich van kleeidij verwisselde en in hevigen toorn verklaarde, dat hij Sin Njo niet in het antieke huwelijksgewaad wenschte te zien.

Wat er toen is gesproken en welke paaijerijen er hebben plaats gehad, wist de verslaggever niet, maar de heer Be Tjoei Tan zou ook toch maar vrouwen, mits de bruid een modern toilet droeg.

Eerst ten 8 ure 's avonds vertrok de bruidegom uit het huis van den heer Kho Tjoei Goan naar de woning der bruid, begeleid door vrienden, doch toen de auto vóór het huis stil stond, weigerde hij uit te stappen.

Hij eischte, dat de bruid bij hem in de auto zou stappen en daarna met hem naar het Vereenigingsgebouw zou rijden.

Waar beide partijen op hun stuk bleven staan, waren alleen een paar krachtige armen noodig om den bruidegom met veel geduw en getrommel uit de auto te trekken.

Toen dit gelukt was, zat hij wel in de vóorgalerij van de woning der bruid, doch wilde niet binnentreden.

De verzamelde menigte begon schreeuwende naar verwondering te uiten over deze vreemde wijze van doen en toen, zegt de schrijver, zag men een tooneel, dat waard was door de bioscoop te worden vastgelegd en vereeuwigd.

Intusschen werd het huwelijk voltrokken. Blijkbaar had de bruid gezegevierd.

Een onderwerp voor een extra film was nu, dat de heer Be Tjoei Tian ook na de huwelijksvoltrekking het huis zijner schoonouders niet wenschte binnen te treden en dat zulks eerst geschiedde na veel geduw en getrek.

(Wordt vervolgd).

LITERATUUR-OVERZICHT.

De taak der Commissie voor de Volkscultuur.

Aan No. 4 (jaarg. '23) van het periodiek „Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers” ontleenen we het navolgende:

De Commissie voor de Volkslectuur, bestaande uit 13 leden onder voorzitterschap van den Hoofdambtenaar voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden [Dr. D. A. Rinkes], beoordeelt de werken die van Gouvernementswege zullen worden uitgegeven en die in de volksbibliotheken (Inlandsche en Nederlandsche) zullen worden geplaatst.

Het Bureau voor de Volkslectuur bevat de volgende afdelingen:

Persafdeeling. Deze vervaardigt de wekelijkse overzichten van de Inlandsche (en Maleisch-Chineesche) pers, maandelijksche overzichten, verleent bemiddeling bij plaatsing van advertenties van ambtelijke diensten in die pers, enz., enz.

Vertaalbureau. Dit levert vertalingen uit het Hollandsch in Inlandsche talen en omgekeerd, voor den Dienst van Staatsbladen, rekesten, justitieele vertalingen, verricht correctie der drukproeven van alle uitgaven departement O. en E. enz.

Voorts de tolken voor den justitieelen dienst van Batavia: Raad van Justitie, Krijgsraad, Hooggerechtshof.

Bibliothekbeheer. Heeft het geheele beheer over de 1700 bibliotheken in vier Inlandsche talen. Onderhoudt de relaties met bibliotheken in de kazernes, die bij de Marines, in de hospitalen, enz.

De uitleeningen beliepen alleen in de rechtstreeksch behorende Inlandsche Volksbibliotheken in 1921 nagenoeg een miljoen (tegen leesgeld), d.i. gemiddeld ruim 600 per bibliotheek. Dat wil zeggen, dat iedere week ± 20.000 lieden een boek van de Volkslectuur onder den arm mee naar huis namen.

Alleen aan medische boeken werden per jaar 55.000 uitleeningen geconstateerd, dus iedere week een goede 1000. Voorts ± 140 Nederlandsche bibliotheken.

VERLOFGANGERS

JE ADRES voor Gereedschappen, Koperwerk, Gordijn-garnituren, Geldkisten, enz. enz. is bij

A. NIEUWENHUIZEN

Prinsestraat 19-21 Tel. H. 7763

MEDICINALE KRUIDEN

van A. KRAJENBRINK, Soerabaja, Java (N. O. I.)

DIABETA tegen Suikerziekte in elk stadium
AGENTIA tegen Verval van Krachten, Uitputting, Zwakte
PANAS tegen Malaria
RHOIDIN tegen Aambeien (haemorhoiden)
ABDOMIN tegen Dysenterie, Chronische Diarree
LAXA tegen Vetrucht, Hardlijvigheid

Verkrijgbaar bij de „Centraal Apotheek „DE KOEDOE”, Fred. Hendriklaan 166, Scheveningen, Telefoon Sch. 1053.

BESCHIKBAAR.

ROVER LEVERANCIER OSMOND

OOST EN WEST

RIJWIELEN bij

J. H. C. MERCKEL

PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127

BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461

DEN HAAG

ALL STEEL VERZENDT NAAR OOST EN WEST BATAVIER

BESCHIKBAAR.

MEUBELLEN

INKOOP VERKOOP

FIRMA G. JONKER

1ste v. d. Boschstraat 77

's-Gravenhage Tel. Bez. 142

Belast zich met alle voorkomende aangelegenheden in deze branche, o.a. Behangen, Stoffeeren, Verhuizen, Taxatie, enz. enz.

Algem. Exporthuis B. J. RUBENS & Co

AMSTERDAM PARIS

59 de Laiessestraat 33 Rue de Lubeck

UITGEVERS van het

Maleisch Exporthandelsblad „BINTANG PERNIAGAAN” en van „DE DAMESKRONIEK VOOR NEDERL.-INDIË.

Vraagt GRATIS toezending

Henricus van Thiel S. J. †, door L. van Miert S. J. (met portret). — Nog eens opening der H. I. S. te Poerworedjo (met ill.).

Berichte der Rheinischen Missions-Gesellschaft, 1923, No. 2—3. Sorgen und Segen in der Batakmission auf Sumatra.

Indisch Bouwkundig Tijdschrift.

No. 22 van jaarg. 25 (1922) bevat o.a.: Indonesische (bouw)kunst, door Prof. C. P. Wolff Schoemaker (slot dezer kritische beschouwing). — De gezondmaking der Tjiheavlake (met ill.), door R. Mochamad Enoch. — Bezuiniging in de technische opleiding, door Prof. ir. D. Dresden. — De rechtstoestand der Indische ambtenaren.

No. 23. Passar Glodok Batavia (met tal van afbeeldingen), door J. H. A. — Het onderzoek van gesteenten (op Java), door M. (met ill.). — Het 25-jarig bestaan der Vereniging van Bouwkundigen in N.-I., door A. du Bois.

Locale Belangen.

10e Jaarg., afl. 15 (15 Febr. '23). Het kampongvragestuk opgelost? door G. de Raad. — De Indische wegen en de mechanische tractie (vervolg). — Decentraliana. De behandeling in den Volksraad van het voorstel tot wijziging der Lokale Raden Ordonnantie (Vervolg der rede van den heer Jongeneel). — In de rubriek De Indische Raden belangrijke mededeelingen van den Gemeenteveearts Dr. J. Stapensea omtrent tuberculose en hare bestrijding onder het rundvee in de melkerijen te Semarang.

Ned.-Indisch Rubber- en Theetijdschrift.

Uit den inhoud van No. 22 (1 Febr. '23). Het uitvoerrecht op rubber, door Mr. G. J. Wijers (vervolg). — De beteekenis van Rubber-latex. — De theecultuur voorheen en thans, door Dr. J. J. B. Deuss. — Een en ander uit de geschiedenis van de theecultuur (vervolg). — Een fout in de toepassing der Kina-Overeenkomst. Schade voor producenten bijna drie miljoen gulden.

De Tropische Natuur.

De Febr.-afl. bevat het vervolg der geïllustreerde artikelenreeks van den hr. C. A. Backer over Indische duinplanten. — Dr. H. deelt aardige bijzonderheden mede over den koesoe, een in den Oostelijken Archipel voorkomend met de kangeroe's verwant buideldier. — Ten slotte het eerste gedeelte eener beschrijving van mangrove-boschen, door H. W. Meindersma.

Groot-Bandoeng. Geïllustreerd Maandblad.

Uit den inhoud van den 2en jaarg. No. 12 (Dec. '22). De socialisatie van den Bandoengschen vruchtenhandel. — Het sterftecijfer van Batavia, Soerabaja, Semarang en Bandoeng (Aangehouden wordt dat Bandoeng de gezondste der genoemde plaatsen is). — De waterkrachtwerken boven Bandoeng (met kaartje), door D. N. Algooh (lees: Hoogland). — Onze „Indische” kinderen.

3e jaarg. No. 1 (1 Jan. '23). Bandoeng's omstreken. — Padjadjaran (het laatste Hindoeerijk op West-Java), door B.

Nieuwe Natuurmonumenten in Indië.

Bij Gouv. Besluit van 8 Dec. '22 (Stbl. No. 765) zijn als natuurmonumenten aangewezen:

1. In de residentie Pasoeroean: het Natuurmonument Ranoe Panie-Regoelo.
2. In de residentie Pekalongan: het Natuurmonument Oeloclanang Ketjoeboeng.
3. In de residentie Sumatra's Westkust: het Natuurmonument Anaikloof.

Aangezien de ordonnantie van 18 Maart 1916 (Natuurmonumenten) niet voldoende waarborgen biedt om met betrekking tot den particulieren mijnbouw de ongerepte instandhouding van natuurmonumenten te verzekeren, de Indische mijnverordeningen niet rechtstreeks in die bescherming van natuurmonumenten voorzien, is tevens bij dit besluit om redenen van algemeen belang, het doen van mijnbouwkundige opsporingen en/of ontginningen door particulieren in de bovengenoemde terreinen verboden.

Ten aanzien van het onder 3 genoemde terrein is nog bepaald, dat bedoeld natuurmonument door den Dienst der Staatsspoorwegen zooveel mogelijk zal worden gespaard, doch dat deze dienst overigens bevoegd is het gewoon onderhoud aan den spoorweg door en langs dit natuurmonument te verrichten en in dringende gevallen de noodige maatregelen te treffen tot bescherming van den spoorweg. (Tectona).

Ten slotte een opgave van titels, waarvan een aantal de vorige week wegens plaatsgebrek niet kon worden opgenomen.

Bevolkingsrechten op grond en water, door Prof. Mr. C. van Vollenhoven. (Critische opmerkingen naar aanleiding van een artikel van Mr. G. J. Nolst Trenité in het Febr.-Nr. van Vragen des Tijds). (De Gids, Maart 1923).

BESCHIKBAAR.

C. P. A. NICOLAI

DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057

hoek Valeriusstraat.

Specialiteit in Heeren Modeartikelen

Ruime keuze Nieuwste Modellen

Reize aan Hitoe's kust (vervolg), door T. V. (met ill.). (Aarde en haar Volken, Febr. '23).

Nederlandsch-Karische woordenlijst, door M. Joubert. Tweede vermeerderde druk. (Uitgaven van het Bataksch Instituut, No. 20. (Leiden, S. C. van Doesburgh).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers, 1923, No. 4 en 5. (Wetvreeden, Drukkerij Volkslectuur).

Verslag omtrent het weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Ned.-Indië over het jaar 1921. ('s-Gravenhage, Landsdrukkerij).

Regerings-Almanak voor Ned.-Indië 1923. 1. Grondgebied en bevolking. Inrichting van het Bestuur van N.-I. en Bijlagen. H. Kalender en Personalia. (Wetvreeden, Landsdrukkerij, 2 dln.).

Ontijdige uitgaven bij de Staatsspoorwegen op Java; een tweede geheel vrij spoor op het baanvak Solo-Djocja, door ir. L. H. N. Dufour. (De Ingenieur, 3 Maart 1923).

De Suppletore Begrooting 1923 in den Volksraad, door I. H. Ritman. (De Vrijheid, 28 Febr. '23).

Middelen van bestaan voor minder gegoede Europeanen in Nederlandsche-Indië. (De Indische Verlofganger, 2 Maart 1923).

De November-belofte (in verband met de Staatsinrichting van Indië), door G. T. Slibbe. (Minerva, 2 Maart '23).

Het recht van gratie, een genadebewijs des Konings (vervolg), door N. A. v. W. (Indologenblad, Febr. '23).

De fokinrichting voor de teelt van melkvee in Nederlandsch-Indië (met platen), door 't Hoen. (Cultura, Febr. 1923).

De geschiedenis van de suikerindustrie op Java, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts (slot). — Ressaakhout (op het eiland Simaloer). (slot). (Orgaan Leerlingen Middelb. Techn. Scholen, 15 Febr. '23).

Suriname. (Mededeelingen o.a. van den hr. Bucaillo, ontv. rechter te Paramaribo). (Orang Peladang, Febr. '23).

Berichte über Sumatra bis zum Beginn des 16. Jahrhunderts, von Johannes Kowal. Diss. (Breslau, 1922). (Omslagtitel wordt vermeld in de Bibliographie van het Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde te Berlin, No. 1—2, Jaargang 1923).

De volkstelling in 1920 in Nederlandsch-Indië. (De Indische Verlofganger, 9 Maart '23).

Verslag omtrent de eigen pensioenfondsen voor de Indische landsdienaren over het jaar 1921. Met Bijlagen. ('s-Gravenhage, F. J. Belinfante).

Werkplan van de Commissie van Advies en Onderzoek inzake Surinaamsche houtsoorten, door Dr. ir. J. Ph. Pfeiffer. (Ingenieur, 10 Maart '23).

Omvormingen in de Inlandsche samenleving van Nederlandsch Oost-Indië. Rede uitgesproken op den 9en Maart 1923 ter gelegenheid van den vijftien verjaardag der Landbouwhoogeschool, door den Rector Magnificus Dr. J. C. Kielstra. (Wageningen, H. Veenman en Zonen).

Zonneschijnpercentages gedurende 1921 in eenige streken van Java, door C. H. van Harreveld-Lako. (Archief Suikerindustrie N. L., 1922, afl. 51).

Enkele grepen uit de Indische onderwijspolitiek, door Mr. K. F. Creutzberg. (Indisch Genootschap, Vergadering van 15 Jan. '23).

De invloed van de economische crisis op de Ned.-Indische gemeenschap, door J. H. Ritman. (In- en Uitvoer, 7 Mrt. '23).

De inheemsche rechtspraak in het gewest Amboina, door Mr. Idema. (Indisch Tijdschrift van het Recht, Deel 117, afl. 2—3, verschenen Dec. '22).

Het Indische belastingvraagstuk, door Mr. J. Gerritsen. (Economisch-Statistische Berichten, 1923, bl. 158).

Het jongste verslag van het Volksceriedietwezen in Ned.-Indië, door Prof. Mr. J. C. Kielstra. (Ned. Mercur, No. 23, bl. 819).

Nederlandsch Borneo sedert 1914. (Uitvoerig algemeen beschrijvend artikel). (Korte Berichten, 1922, No. 50).

De uitvoer van agar-agar uit de Buitengewesten gedurende 1921. (Korte Berichten, 1923, No. 1).

Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche Burgerlijke Ambtenaren in Ned.-Indië. Vijfde wetenschappelijke balans. ('s-Gravenhage, Alg. Landsdrukkerij).

Transport van Javaansche en Maleische Melkkogangers naar Djeddah (met ill.), door Dr. J. A. Portengen. (Omslagtitel, 3 Maart '23).

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. KRUL

Salon de Rafraichissements

NOORDEINDE 44 DEN HAAG

CELLOPHONE

SPREEKMACHINES, de eenige met natuurlijke wedergave.

Dagelijksch gratis demonstratie.

HUGO DE GROOTSTRAAT 29 DEN HAAG.

Prijzen vanaf f 45.— :: Tel. M. 5222

Alle soorten BETERE platen voorhanden.

BEROEPS-
LEERAARS
UIT
ENGELAND
DIE OOK
HOLLANDSCH
SPREKEN**SCHOOL
OF
ENGLISH**Geleenstraat 118
Weteringkade
DEN HAAGUITSLUITEND
PRIVAAT
ONDERRICHT
IN DE
ENGELSCH
TAAL**Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN**

Eigen Kofferfabriek

G. KERNER & Co.BATAVIA DEN HAAG SOERABAJA
Stationsweg 78 - Tel. H. 1038Alle goederen worden onder garantie geleverd.
Eventuele vergissingen worden aan onze filialen
in Indië kosteloos hersteld.**J. P. BATENBURG & Co's**

MEUBELTRANSPORT-MIJ

Dr. Kuijperstr. 16

TEL. H. 545.

DEN HAAG.

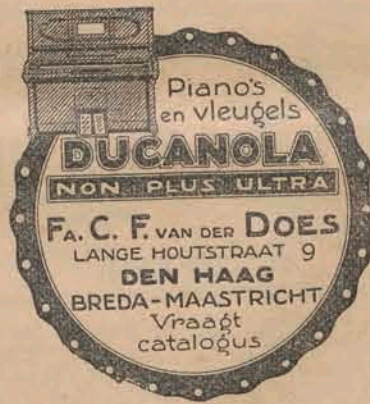
MEUBELBERGING

RUIME UITPAKLOKALEN

VOOR

REISBAGAGE.

BESCHIKBAAR.

Voor het bereiden van een voortreffelijke Rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokkionmisbaar
„De Ind. Rijsttafel” door
FR. BLOM, Schrijver van
„Moderne Kookkunst”, ver-
krijgbaar bij**DRUKKERIJ TEN HAGEN**
Nobelstraat 20 Den Haag**Prijs f 1.00**

BESCHIKBAAR.

de Boven Suriname, aan de Boven Nickerie en aan de Boven Marowijne aanwijzingen gevonden van de aanwezigheid van diamant. Aan de Boven Suriname zijn die aanwijzingen zelfs bevestigd door het vinden van een zevental steentjes, waarbij het jammer genoeg, tot nu is gebleven.

Diamant komt naast goud voor. Er wordt overal op de goudterreinen nu naar diamant geëxploreerd en de a.s. bonafide goudzoekers en exploitanten zullen niet nalaten tevens op diamant te letten. Zal aan elke streek, waar aanwijzingen van het voorkomen van of wel diamant zelf wordt gevonden gereserveerd, d.w.z. afgesloten voor uitgifte, dus voor exploitatie, worden?

Heeft de kolonie zooveel bronnen van bestaan, dat de weinigen die er zijn nog moedwillig verstoep mogen worden?

En dan vraagt het blad:

„Met welk doel wil de Minister de terreinen afsluiten voor de exploratie en exploitatie door de ingezetenen zelf?”

„De diamantwinning, evenals de goudwinning, vraagt pionierswerk. Eerst als dit resultaten heeft opgeleverd, komt het groot-kapitaal. Dat heeft de diamant-industrie in Demerara bewezen. Het hier anders te willen, is de mogelijkheid van het ontstaan der industrie hier smoren. Voor het ondernemend kapitaal is er altijd ruimte om met succes naar diamant te zoeken. Feitelijk alle goudstreken bieden zich daartoe aan.

Waarom dan de pioniers, de kleine brood-, neem aan zelfs: fortuinzoekers, hun kans te ontnemen?

Mag de mogelijkheid van het vinden van brood voor velen, rechtstreeks of zijdelings, worden afgesloten?”

„Wij protesteren — aldus het slot van het artikel — tegen een dergelijke onzedelijke, moordende politiek. Wij dringen er met kracht op aan, dat het Koloniale Bestuur zich daaraan niet schuldig maakt en beschikt, zo spoedig mogelijk, op de wachtende aanvragen.

Geen moedwillig aankweken van malaise, van brodeloosheid!”

Wij vragen ons af: heeft de Minister werkelijk het bewuste telegram afgezonden?

„De Surinamer” van 1 Februari bespreekt de artikelen van Dr. van Blankenstein in de N. R. Ct.

„In verrassende snelheid volgen nu de artikelen elkander op, telkens „ingeluid” met een kaart van Suriname. Het ene nummer is nauwelijks met voltooening weggelegd, of het andere wordt uit zijn band gerukt om na enig bladeren wederom te stuiten op den „Ster-correspondent.” Onmiddellijk na de rake opmerkingen in „De Surinaamsche kwestie”, genieten wij van de plastische beschrijving van „Dansfeest” onder de Boschnegers, om na de verbijsteringen door het „Verbijsterend feit” de bacovengeschiedenis nog eens door te lezen en dan weer over te stappen op het gebied van den landbouw in het algemeen.

Het lijkt wel een sneltrein, waarin wij weggedoken zitten, ingezakt in de mollige kussens voor een portieraampje, waarlangs steden en landschappen ons voorbijduizelen.

En wij weten niet, wat het meest te bewonderen, de grondige kennis waarmee de schrijver toegerust is, of de vrijmoedigheid, waarmee hij die toepast”.....

In hetzelfde nummer het 15de artikel van Pater Ahlbrinck over „De Karaïb en zijn taal.” Dit is een buitengewoon belangwekkende studie, handelende over de kennis van de Karaïben van de lianen en het veelvuldig gebruik dat zij van de talrijke soorten maken. Wij hopen dat te eeniger tijd de artikelen zullen gebundeld worden. Wie zoekt in oude kranten naar reeksen artikelen? En deze studiën mogen niet in het vergeethoek raken.

Suriname.

In ons vorig nummer plaatsten wij een brief van de Surinaamsche bauxiet-maatschappij, aan het slot waarvan de wensch werd uitgesproken, dat het Gouvernement de aanwerving van arbeiders voor de maatschappij zou vergemakkelijken. In de Surinaamsche bladen vinden wij nu de mededeeling dat bij de rondvraag in de vergadering van de Koloniale Staten op 7 Januari, de heer Dragten, ingevallen door den heer Simons, een wijziging pleitte in de bepalingen van de arbeidsverordening, waardoor aan den wensch van genoemde maatschappij om met vrije arbeiders te mogen werken, wordt voldaan.

In bovengenoemden brief wordt geklaagd, dat de regulation of this matter will require some months because things move slowly in this country. Wij hopen dat de maatschappij in dit geval mogelijk zal hebben. De wijziging behoeft niet veel tijd in beslag te nemen. De goedkeuring van de regering kan telegrafisch gevraagd en verkregen worden.

„De West” van 5 Januari brengt een hoofdartikel onder het hoofd „Orze Ambtenaren”, waarin wordt, dat het peil der Surinaamsche ambtenaren achteruitgaat. Ons verwondert dit geenszins gezien den reeds jaren durenden uittocht van de energiekste jongelieden. Vooral in de lagere rangen is de toestand bedenkelijk.

Het Gouvernement wenscht tot een zuivering te komen, door krachten, die op den duur ongeschikt zijn voor den dienst, uit het korps te verwijderen of terug te stellen in rang. Dit is het recht van werkgever en we meenen, dat er geen reden is, waarom het gouvernement niet ten volle gebruik daarvan zou mogen maken. Het spreekt vanzelf, dat dit recht met omzichtigheid zal moeten worden toegepast. Vooral waar het een ongeschikt personeel geldt buiten eigen schuld, zal de minst kwetsbare vorm dienen te worden gekozen.

Minder duidelijk is het ons echter, waarom het Gouvernement, zoodra een ambtenaar vijftig jaar is geworden en 20 dienstjaren heeft, dezen nog in dienst zou moeten houden indien op grond van uitdrukkelijke en voortdurende overweging prijs op zijn behoud wordt gesteld”.....

Het wil ons voorkomen, dat dit middel van zuivering van het korps met de uiterste behoedzaamheid zal moeten worden toegepast. In het bijzonder in een kleine kolonie moet de in lange praktijk verkregen ervaring niet worden prijs gegeven. Men volg hierin het voorbeeld van Britsch Guiana, waar men ambtenaren heeft met zeer langen diensttijd, die het land door en door kennen en de draagzaam zijn van iedereen. Die vond men vroeger in Suriname ook, maar de oude garde is uitgestorven of aan het uitsterven.

„Suriname” van 6 Februari een artikel onder het hoofd „Moedwillig aankweken van brodeloosheid”. Het schijnt dat het Gouvernement, naar aanleiding van een telegram van den Minister, het land in de diamant-zone wil „reserveeren.” En nu vraagt het blad: „Waar is de diamant-zone?” Er zijn aan

Haagsche Steenkolen-Maatschij
voorheen **J. KEMPS**
Hofleverancier
Kantoor: Z.-O. Buitensingel No. 170
Den Haag Tel. H. 107

VB

V B

VB

DEN HAAG EREENIGDE AKKERIJEN

DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
 EN
 DE OUDE VETTE HEN,
 KORTHEIDSHALVE GENAAMD: „V6 B6“

BROOD. ——— BESCHUIT. ——— BANKET.

BILDERDIJKSTR. 139, DEN HAAG
 Tel. Marnix 3820

EIGEN WINKELS IN ALLE DEELEN
 VAN DEN HAAG EN SCHEVENINGEN

GEREDELDE BEZORGING IN ALLE WIJKEN VAN
 DEN HAAG, SCHEVENINGEN
 RIJSWIJK EN WASSENAAR

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregeldde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
 van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
 aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
 van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Wissel In- en Verkoop Credietbrieven Telegrafische Uitbetalingen	<h2 style="margin: 0;">Hollandsche Bank voor West-Indië</h2> <p style="margin: 0;">Heerengracht 252 AMSTERDAM Telefoon N. 3290</p> <p style="margin: 0; font-weight: bold; font-size: 1.2em;">CURAÇAO CARACAS</p> <p style="margin: 0; font-size: 0.8em;">130 VENEZUELA</p> <p style="margin: 0;">Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.</p>	Incasseeringen Handelsinformaties Rembours- en Document.-Credieten
---	---	---

„Het Vaderland“ van 7 Maart schrijft:
 „Gisteravond hebben zendeling Bielke en oud-gouverneur Staal in de Grootte Kerk hun mededeelingen over het geestelijk en maatschappelijk werk der Hernhutters in Suriname herhaald. Hun eerste optreden was, zooals men weet, in de Duinoordkerk.
 De Koningin-Moeder woonde de bijeenkomst bij en haar tegenwoordigheid is zeker wel bijzonder gewaardeerd, waar zooveel in gebreke bleven. Er hadden er veel meer kunnen en moeten zijn.
 Ds. Welter, hofprediker, leidde de sprekers in. De heeren Bielke en Staal hadden bij hun belangwekkend verhaal, dat de lezer reeds kent, weer aller oor, maar zij rekenden te weinig met de groote ruimte en wij vreezen, dat menig woord is verloren gegaan.
 Ds. van den Bosch wees in zijn slotwoord op den duren eereplicht, welke op het Nederlandsche volk rust, nu de Hernhutters geen steun meer uit hun ongelukkig vaderland kunnen ontvangen. De heer Bielke sprak over: Houdt wat gij hebt, maar ds. v. d. Bosch voegde er bij: gij kunt niet behouden wat ge hebt, indien ge niet geeft van wat ge hebt.
 Wie zijn eereplicht — en hoe velen zijn dat er niet? — nog niet vervulde, kan nog altijd zijn schuld goedmaken met het zenden van een dankoffer voor de Hernhutters, dat tegelijk een onmisbare zegen voor onze kolonie is, aan den oud-gouverneur Staal, Koninginnegracht 141 alhier.“

Curaçao.

Met de laatste mail ontvingen wij de bladen tot 14 Februari l.l., waaraan wij onderstaande berichten ontleenen:

Scheepvaart.

Volgens een bericht van het Agentschap zullen de schepen van de N. O. S. A.-line voortaan niet meer onze haven aandoen.

Tegenover dit verlies staat weer een veel grootere winst te boeken.

De schepen van P. & J.-lines, varende tusschen Mobile Ala, La Guayra, Puerto Cabello en Curaçao, zullen voortaan onze haven aandoen. Den 22en dezer maand wordt de *Lake Giltedge* verwacht, terwijl voor de beide volgende maanden de *Hancock County* en de *Lake Fairport* worden aangekondigd.

Nog een andere lijn, de *Pacific-Argentine-Brasil-line*, schijnt ook onze haven in zijn vaarplannen op te nemen. Deze booten varen van San Francisco naar Curaçao, Porto Rico (Ponce en San Juan), Trinidad, Para, Pernambuco, Bahia, Montevideo, Rosario, Buenos Aires, Bahia Blanca en Puntas Arenas.

De eerste boot, *President Hayes*, van 20610 ton waterverplaatsing, is 10 Februari binnen gekomen.

In Maart zal de *President Harrison*, eveneens van 20610 ton, en in Mei de *Susquehanna* van 17000 hier binnen komen.

In Januari kwamen 104 stoomschepen en 113 zeilschepen binnen, metende achtereenvolgens 285.743 en 12.707 M³.

(A. d. C.)

Loodsgelden.

De *Amigoe* schrijft:
 „Gedurende de afgelopen maand Januari hebben de loodsgelden 15.000 fl. opgebracht. En toch kan men niet zeggen, dat die maand het abnormaal druk geweest is met de scheepvaart in onze haven. Volgens dienzelfden maatstaf zouden dus de loodsgelden over het geheele jaar 1923 de kapitale som van 180.000 fl. moeten opbrengen. Dat is een buitengewone meevaller.
 Volgens de berekeningen gemaakt zouden deze loodsgelden met de verhooging moeten opbrengen 85.000 tot 125.000 fl.
 En nu bestaat er alle kans, dat het bedrag tot 180.000 fl. zal loopen.“

BESCHIKBAAR

Het vereischte bedrag, dat de nieuwe belastingen moeten opbrengen, komt dus meer dan ruim bij een.

Maar is het nu nog noodig, ook die andere verhoogingen van belasting, die nog op het programma staan, door te voeren?

„La Union, het blad van de „Cur. R. K. Volksbond“ wijst er bovendien op, dat reeds nu de nieuwe belasting en is geraamd f 204.600.—; de hogere opbrengst der loodsgelden blijft, wordt dit f 320.000.—. Er is, meent het blad, alle reden om het invoerrecht op goederen van dagelijks gebruik niet in de belastingverhoging te begrepen.

Nieuwe courant.

Naar ons ter oore kwam, zijn er plannen in de voering tot uitgifte van een nieuwe courant, waaraan dagelijks de telegrammen van ons Draadloos Station zullen worden opgenomen.

Aldus de *Amigoe*. *La Cruz* verhaalt, dat op 14 Februari het nieuwe blad, uitgave van Arto L. H. Riquiez, verschenen is.

Journalist-aardrijkskundige.

De *Amigoe* toont : „Een vriendenhand zond een uitknipsel uit het *Nieuws van den Dag* van 21 December l.l. Het bevatte onder het hoofd *West-Indië* het bericht, ook door ons breedvoerig beschreven, van de ter doodveroordeeling en de rechtstelling van den Franschman *Contanceau* in Paramaribo.

Niettegenstaande het bericht uitdrukkelijk *Paramaribo* vermeldt als de plaats van het gebeurde, ook nog het *fort Zeelandia* noemt, waar de terechtstelling zou plaats hebben, gaat de journalist verder aan het fantaseeren en zegt, dat het Hof van Justitie van *Curaçao* den man ter dood veroordeelt en dat Gouverneur Mr. Brantjes hem geweigerd heeft.

Van een journalist, verbonden aan een blad als het *Nieuws van den Dag*, dat toch een reputatie heeft op te houden, hadden wij niet zoo'n aardrijkskundigen blunder verwacht.

Weet men in Holland, na een M.U.L.O. of H.B.S. of nog hooger opleiding nog niet eens, dat er in West-Indië twee geheel verschillende en van elkander onafhankelijk Hollandsche Koloniën zijn, dat Paramaribo de hoofdstad is van de Kolonie Suriname en dat de heer Mr. Brantjes Gouverneur is van Curaçao en Mr. Baron van Heemstra van Suriname?

Dat heet journalistieke voorlichting.“

Zeilvaart.

Het schijnt niet erg best te willen vloten met de tegenwoordigen paketschoener die de zeilvaart onderhoudt tusschen Curaçao, Bonaire en Aruba. Want wij lazen een advertentie, waarbij de heer Prakken, Administrateur van Financiën een aanbesteding uitschrijft voor het uitvoeren van de zeilvaart, voor den tijd van één jaar te beginnen met 1 Mei a.s. voor de bovengenoemde verbindingen. Waarschijnlijk is het een bezuinigingsmaatregel.

(A. d. C.)

Algemeen Nederlandsch Verbond.

De crisis, gevolg van de gebeurtenissen van 17 Juli l.l., schijnt te boven. De *Amigoe* deelt mee, dat naast de overgebleven bestuursleden Ds. Eybers en den heer J. H. Perret Gentil zijn gekozen de heeren E. S. C. de Veer Abrahamsz, P. A. Euwen, Max van Ramoudt, D. B. J. Seykens en Mr. G. Schalkwijk. Curaçaoënaars en Hollanders broederlijk naast elkaar; zoo behoort het.

Het Regeeringsjubileum der Koningin.

Op een verzoek om samenwerking met de Hollandsche commissie heeft die van Curaçao geantwoord, dat dit verzoek te laat ingekomen is. Men is reeds begonnen met het werk op *Mundo Nobis*, maar daar slechts de helft van het benodigde is bijeengebracht, slechts f 7000.—, komt er maar

Zeebaboe's en Jongens

beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN“

Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden

v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

The English Sport Stores Frederik Hendriklaan 85 The Hague

Sport articles and clothing of every description

voetbalveld, kleedgelegenheden voor twee elftallen en geen muziekten.

Op Bonaire wil men een klok oprichten.
(La Cruz.)

Petroleum.

La Cruz meent, dat alle gevaar voor heengaan van de C. P. M. verdwenen is, omdat het blad heeft genomen, dat men het bedrijf drie maal groter maken wil.

Fosfaat.

Hetzelfde blad deelt mee, dat de ook door ons overgenomen berichten van St. Barbara, niet zoo verouderd hadden behoeven te luiden. Er zijn nu 500 maar ± 600 werklieden in dienst, waarvan 270 Arabieren. Het loon is nog niet verlaagd, hoewel de prijs van het product zeer gedaald is, maar hierin geen verandering komt, zal het loon moe- telijks verminderd worden.

Emigratie heeft nog niet plaats gehad.

Het vonnis der stakers.

La Cruz deelt mee, dat er een hardnekkig ge- richt geloopt heeft, dat de procureur-generaal van het Hof van Justitie in cassatie zou gaan tegen het vonnis van het hof. De redactie beneemt de be- zwaardenden deze ijdele hoop door mee te deelen, dat cassatie geen invloed zou hebben op de opge- stelde straffen.

Uit den Verre Vreemde.

De Pan-Amerikaansche Conferentie.

De Pan-Amerikaansche conferentie, welke in de loop van maand te Santiago de Chili samenkomt, is er wel één een reeks, maar zij zal toch waarschijnlijk wel een ge- meinde doen hooren dan haar voorgangsters ten beste. Vooreerst ligt tusschen deze en de laatstvoorafgaande groter aantal jaren, dan vroeger het geval was. Na de in 1889, volgden immers de andere in 1901, 1906 en 1918. Dan is de tusschenruimte niet slechts langer geweest, de sedert verlopen 13 jr. werden voor al die staten en periode van buitengewone betekenis. De econo- mie groeit der Zuid-Amerikaansche staten heeft bij hen verlangten tot het nauwer aanhalen van den band met Amerika niet doen toemenen. De kleinere staten van Amerika hebben zich meer naar den invloed van de Verenigde Staten moeten voegen dan hun welkom was, de Pan-Amerikaansche Staten hebben die imperialistische politiek van Washington met weersin en vrees gadeslagen; het verzet er zich krachtig tegen en wenscht dan ook met Uncle Sam aan te zitten, zoodat het op de confe- rentie niet vertegenwoordigd zal wezen. De groote oorlog, waarvan N.-Amerika een aandeel van betekenis nam, waar- in Brazilië zich wel als oorlogspartij aan de zijde van de overwinnaars stelde, zonder echter op het slagveld te ver- toonen, de groote oorlog wees de helften van het Ameri- kaansche werelddeel meer op elkander aan, daar de han- del met Europa vrijwel tot stilstand kwam, maar dit is geen reden van blijvend aard geworden. Sedert 1919 heeft de toename van de economische relaties van Z.-Ame- rika met Europa, en de vermindering van die van Z.-Amerika met de Vereenigde Staten, geenszins op een groei van Pan- Amerikaansche samenhoorigheid. In het feit, dat de lei- dende minister Hughes redenen gevonden heeft om Wash- ington niet te kunnen verlaten en dus niet persoonlijk naar Chili te kunnen gaan, wordt door sommigen een aanwijzing gezocht voor de waarschijnlijkheid, dat de Zuidelijke geen groote bewondering zullen uitspreken op de politiek, die de groote republiek van het Noorden voert en zich belust toont ook verder te willen blij- ven volgen.

Daar 't zich laat aanzien, zullen de handelingen der con- ferentie in twee groepen te onderscheiden zijn. De eerste zullen die behorende, welke betrekking heb- ben op de groote lijnen, waarnaar de politieke en econo- mische verhouding der staten en volken onderling zich hebben te regelen. Het is te verwachten, dat de be- zwaardenden hierover niet zullen wijzen op een algeme- ne wensch naar bondgenootschappelijk handelen. De zui- der helft van het Amerikaansche werelddeel heeft meer belang tot expansie en tot het zoeken van nauwere betrek- kingen in oostelijke en westelijke richting, dan in noorde- lijke. Enkele klanken trachten het geluid van een Pan- Amerikaansche toenadering, dat om een Pan-Amerikaansche Unie te overstemmen. In de Vereenigde Staten bestaat ook een neiging tot het zoeken van blijvende relatie met

FIRMA P. C. & A. PICO & ZONEN

Brandstraat 2-6 Telefoon M. 1478
de Van den Boschstraat Telefoon B. 178

DEN HAAG.

Rund-, Kalfs-, Varkens- en Lamslagerij, annex
Fijne Worst- en Vleeschwarenfabriek.
(1882-1922).

Brazilië, Argentinië, Chili, Uruguay, Paraguay, Bolivia, Peru, Ecuador, Columbia, Venezuela, dan met de landen aan gene zijde van den Atlantischen en den Stillen Oceaan. Het is ook niet onmogelijk, dat te Santiago meer sympathie wordt uitgesproken met den bestaanden Volkenbond, waar- van het meerendeel der Z.-A. staten lid is, dan met een Pan-Amerikaanschen Volkenbond. Zoodat bekend, neemt in N.-Amerika het aantal voorstanders voor aansluiting bij den bestaanden Volkenbond ook toe, zoodat de Pan-Ameri- kaansche leer op de conferentie zeker geen succesnummer zal worden.

De andere groep zal de onderwerpen behandelen, die het scheepvaart- en handelsverkeer moeten bevrijden van de bestaande verschillen in formaliteiten en voorschriften, die ook op ander gebied lastige verschillen willen wegnemen, zoodat er bestaan betreffende huwelijks wetten, burgerschaps- rechten, verkregen faculteitsgraden, enz. Voor de regeling van deze onderwerpen staan de kansen gunstiger bij een overleg tusschen landen van jonge ontwikkeling, dan voor die tusschen landen, waarin gebruiken, beginselen, opvat- tingen vastgegroeid en soms tot nationale overtuigingen geworden zijn. Gemeenschappelijk overleg over deze aan- gelegenheden heeft daarom meer kans op een gunstig re- sultaat voor de landen van Noord-, Midden- en Zuid-Ame- rika, dan het ooit heeft gehad bij in die richting gedane pogingen voor verschillende Europeesche staten, al dan niet in gemeenschap met staten in andere werelddeelen. Werd hierbij, in algemeenen zin, niet veel meer bereikt dan het internationaal verkeer bepaald als eisch opdrong, in Ame- rika hoopt men tijdig te voorkomen dat ook daar een staten-provincialisme verkeerde verhoudingen zal doen wortelvatten, die men er later niet meer, of alleen met heel veel moeite zou weten uit te roeien.

Indien bij de Pan-Amerikaansche conferenties de Monro- e leer niet de alles overheerschende toon aangeeft, maar vriendschappelijk overleg betreffende praktische vragen hoofdzakelijk wordt, dan behooren in den vervolge daar ook vertegenwoordigers thuis van de mogendheden, die koloniën in Amerika hebben en wier medewerking dan bijna niet te ontberen zal zijn.

Hooge Fransche benoemingen.

Ter vervanging van den overleden gouverneur-generaal van Fransch Indochina, Maurice Long, is benoemd Martial Merlin, gouverneur van Fransch West Afrika, welke op zijn beurt wordt vervangen door Jules Carde, commissaris der republiek in Kameroen. Is de eerste 62 jaar, de ander nog geen 49 oud, beiden hebben hun sporen in de koloniale loopbaan verdiend. De heer Merlin is in ambtelijke functie geweest op de Gambier-eilanden, West-Afrika, Senegal, Kongo, Martinique en Guadeloupe. In 1902 secretaris-gene- raal van de kolonie West-Afrika, was hij bij 't begin van den oorlog gouverneur-generaal van Midden-Afrika. Onder zijn leiding werden Kameroen en Duitsch Kongo tot Fransch gebied gemaakt. Daarna is hij gouverneur-generaal van Ma- dagascar geweest. Hij vertegenwoordigde Frankrijk op het vredescongres 1918-19, in welk laatste jaar hij tot gou- verneur-generaal van Fr. W. A. werd benoemd.

De heer Carde heeft een bijzonder voorspoedige loopbaan doorlopen. Eerst in Algerië en Madagascar, dan in Marti- nique, vervolgens op de Ivoor-kust, is hij chef van het ka- binet geweest van den heer Merlin, G.-G. van Midden- Afrika. Luitenant-gouverneur van Midden-Kongo. In 1917 secretaris-generaal van den G.-G. van Fr. W. Afr., van Vollenhoven. Daarna in 1919 commissaris van de republiek in Kameroen, vanwaar hij nu naar Fr. W. Afr. terugkeert, om daar de hoogste functie te aanvaarden.

Bomaanslagen te Kairo.

Te Kairo hebben in 3 weken 3 bomaanslagen plaats ge- had. Er werd nu een poging gedaan om het groote Eden- Palace-Hotel, welk hotel als hoofdkwartier van het Britsche leger gebruikt wordt, in de lucht te doen vliegen.

Omstreeks 8 uur passeerde een troep Egyptenaren voorbij het hotel en wierp een bom in het café, dat een gedeelte uitmaakt van de gebouwen. Britsche soldaten waren in dat café aan tafeltjes gezeten. De bom ontplofte, doodde een Egyptenaar en verwondde drie Britsche soldaten.

Degene, die de bom geworpen had, wierp nog een tweede in het bureau, waar de signalen gegeven worden, welke bom echter niet ontplofte. De aanvallers wisten in de duis- ternis te ontkomen.

Deze aanslag heeft te Kairo buitengewoon veel veront- waardiging verwekt en strenge politiebepalingen uitgelokt.

Communistisch Congres te Bakoe.

Volgens berichten uit Bakoe zal binnenkort in die stad een groote communistische bijeenkomst plaats hebben, waaraan, behalve de Sovjets, ook gedelegeerden van An- gora, Perzië, Indië, Mongolië, Mesopotamië en Afghanistan zullen deelnemen. Zinowjef, die zich reeds in den Kaukasus bevindt, zal het congres leiden namens de Derde Interna-

G. J. R. VAN DER GAAG & ZONN

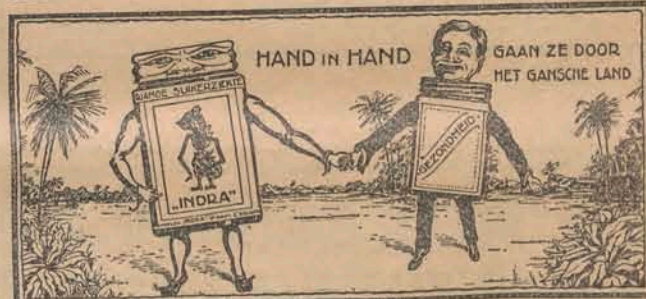
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN
DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

Volkomen Genezing is voor iedereen te bereiken met de uitstekende „INDRA“-medicijnen
Dj. Leverziekte en Galsteen, Dj. Nierziekte en Niersteen, Dj. Ingewandziekte, Dj. Suikerziekte, Dj. Menstruatie, Dj. W. Vloeiing, Dj. Blinde Darm, Dj. Bloedzuiverend; tegen RHEUMATIEK en JICHT, dragen reeds duizenden de radio actieve „INDRA“-ARM- BANDEN. Prijzen der flacons f 1.75 en f 2.25; der armbanden in 3 grootten: f 3.—, f 4.— en f 5.—

N.V. INDRA - Coolsingel 11a - ROTTERDAM
Den Haag Z. Buitensingel 255.

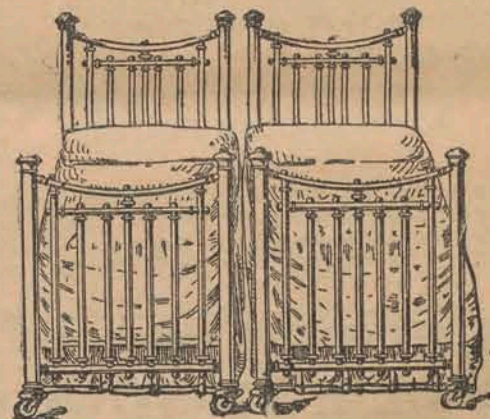
W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON H. 4420

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8 1/2 tot 6 uur.

P. HOFLAND - DEN HAAG

Woning-Inrichter
Behanger - Stoffeerder

HOORNSTRAAT 66 - TEL. M. 5369 - POST-GIRO 65938

BESCHIKBAAR.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG

BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

N.V. HET PRINCESSE-TOONEEL
Directeur: COR RUYS

Woensdag 14 Maart en volgende
avonden

Opyoering van de Ind. Verlofgangers-Idylle

„CHAMPAGNE”

(ANGGOER POEFF)

door M. H. DU CROO

COR RUYS

. . . als Indische Verlofganger
ZONDAGMIDDAG MATINEE

MAANDAG 19 MAART, voorstelling tegen
speciaal voor de Leden der Vereen. „Oost en
West” gereduceerde prijzen - Loge en Fauteuil
f 2.50, Stalles en Parquet f 1.75, Balcon I en
II f 1.—.

FAMILIE-BIOSCOOP
PRINSESTRAAT DEN HAAG

Vanaf Maart

Doorlopende Voorstellingen

van 7.30 tot 11 uur

ONGEKENDE LAGE ENTRÉE PRIJZEN

Avond van f 1.00 tot f 0.35

Middag van f 0.80 tot f 0.25

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en
vrachtgoederendienst.

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de
Directiën te Amsterdam en te Batavia.

tionale. Ook zullen betrekkingen worden aangeknoopt met
niet-communistische revolutionaire organisaties in het
Verre Oosten.

Een Britsche Rijksconferentie.

Bonar Law heeft, kort na zijn optreden, het verlangen
kenbaar gemaakt, om in den loop van 1923 te Londen weer
een conferentie te houden van vertegenwoordigers van alle
deelen van het Rijk. Bij de hiertoe aan de overzeesche ge-
bieden gezonden uitnodiging is op den voorgrond gesteld,
dat de economische vraagstukken in de eerste plaats aan
de orde moeten komen; de samenkomst zal dan ook het
karakter hebben van een Economische conferentie. De keuze
der aan te wijzen vertegenwoordigers heeft hiermede reke-
ning te houden. Maar het wordt waarschijnlijk geacht, dat
terzelfdertijd toch ook weer een samenkomst zal worden
belegd van de eerste ministers van alle dominions en een
vertegenwoordiging van Britsch-Indië, ter bespreking van
de kwestien van algemeen belang op politiek, financieel en
ander gebied.

De antwoorden, ingekomen op de uitnodigingen voor de
Economische conferentie, zijn alle bevestigend. Het tijdstip
is nog niet vastgesteld, dit zal wel rekening houden met
het verder uitwerken der conferentieplannen.

Mededeelingen.

Van de Afdeling 's-Gravenhage:

LEZING over Suriname met lichtbeelden door
den heer Dr. M. van Blankenstein op Vrijdag 16
Maart e.k. des avonds ten 8 uur in de bovenzaal
van de „Oranje-Sociëteit”, Prins Hendrikplein
alhier.

Toegang voor de leden met een(e) introductie(e).

Van „Boeatan”:

Herinnering aan de lezing met lichtbeelden, op
Zaterdag 17 dezer ten 8 ure n.m. in het Gymnasium
Laan van Meerdervoort 57, Den Haag, te houden,
door Mevrouw A. J. Resink-Wilkens, uit Djoedja-
Karta over:

Wat er gedaan moet worden in het belang van de
Indische Kunstnijverheid.

Alle belangstellenden zijn welkom.

Gratis toegangskaarten te verkrijgen bij „Boea-
tan”, Heulstraat 19, iederen dag tusschen 10 uur
v.m. en 6 uur n.m.

UITNOODIGING TOT EEN BEZOEK AAN
BOEATAN'S MOOIE INDISCHE KUNSTNIJVER-
HEID-STAND, op de Jaarbeurs te Utrecht van
13—22 dezer,

en

aan de toonkamers van Oost- en West-Indische
Kunstnijverheid en Huisvljijt in Heulstraat 19, Den
Haag, waar nog tot einde dezer een speciale Batik-
tentoonstelling is.

Van de Afdeling Apeldoorn:

LEZING met staande en bewegende beelden van
den Weledel Zeergeleerden heer L. v. Vuuren, oud-
Directeur van het Encyclopaedisch Bureau te Ba-
tavia, lector aan de Universiteit van Amsterdam,
over:

De dooden-cultus der Saädang-Toradja's, e.a.,

op Woensdag 21 Maart, half acht precies, in het
Minerva Theater, waar men kan plaats bespreken
op 18, 19 en 20 Maart op de gewone uren. Op ver-
toon van hun kaart de leden à f 0.40 met twee in-
troduties, ook à f 0.40; begunstigers à f 0.40 met
een introductie (f 0.40). Anderen f 0.75.

Binnen enkele dagen worden lijsten rondgezonden
voor de tentoonstelling ter invulling van namen der
voorwerpen, plaats van herkomst, te verzekeren
bedrag, naam en adres van den eigenaar.

BESCHIKBAAR.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”

Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
2de SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar) Op-
leiding voor verschillende examens.

Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.

Kleine klassen, ruime lokalen Centr. verwarming. Electr. verlichting.

Gaarne ontvangen wij nog opgaven van voorwer-
pen en bijdragen in geld tot 1 April.

De Secretaris,
J. C. BAARS,
Tuinstraat 60.

Van het informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST IS BESTEMD:

Mr. J. B. W. Hesselink, Berg-en-Dalscheweg 70, Nieuwegein
als rechterlijk ambtenaar.

**UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN
STAATSDIENST.**

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst
in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien
door uitzending vanwege het Departement van Koloniën
bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

- Onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs.
- Onderwijzer met de hoofdkate en lagere akte wiskunde
voor het meer uitgebreid lager onderwijs.
- Onderwijzer bij het landbouwonderwijs.
- Opzichter werkplaats voor afd. instrumentmakerij bij
den dienst der Staatsspoorwegen.
- Technicus voor electro-zwakstroom bij den dienst der
Staatsspoorwegen (leider spoorwegtelegraafdienst).

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in
Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te
komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen
den tot de 9de afdeling, onderafdeling A.B., van
Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 7 tot 14 Maart 1923.

Nieuwe Leden.

- Mevr. Wed. van Heelsbergen-de Lange, Utrecht, Willem
Barentzstraat 88, f 5.
- E. van Engel, Amsterdam, Frederiksplein 36, f 10.
- H. Havinga, Den Haag, Jacob Mosselstraat 12, f 5.

Nieuwe Begunstigers.

- J. W. Hissink, Apeldoorn, Boschweg 15, f 1.
- Mevr. T. Hissink-de Haan, Apeldoorn, Boschweg 15, f 1.
- Mevr. E. van Nes, Mollerslaan 12, Apeldoorn, f 1.

Afschrijven.

Aug. Savelkoul, Amsterdam, Singel 429/435 (overleden)

Adresveranderingen.

- H. C. Hartvelt, Controleur B. B., van: Soio naar: Rom-
daalsche Laan 55, te Velp, f 5 (afd. Arnhem).
- H. J. Both, Techn. Student, van: Rijswijk, Verhagen
manstraat 44, naar: Deift, Simonstraat 66.
- N. A. de Haart, Controleur B. B., van: Den Haag, Pro-
kenslag 116, naar: Pension „Sonneneck” te Mittenwald,
Oberbayern.
- Joh. C. Jager, van: Den Haag, Kortenaerkade 7, naar:
Scheveningen, Antwerpschestraat 16.
- F. Dekker, Ingenieur Rijksonderwijsgebouwen, Den Haag,
van: Piet Heinstraat 44 naar: Burnierstraat 26.
- Mej. L. H. M. Engelenburg, Den Haag, van: Gouden
genstraat 40 naar: Frederik Hendriklaan 13.
- J. C. van Schermbek, van: Princenhage naar: Ginne-
J. Backer, van: Haarlem, Oranjestraat 7, naar: IJmuiden,
Fultonstraat 3.
- P. Ferwerda, Adm. Ambt. B. B., van: Haarlem, Schermer-
straat 27, naar: Weltevreden, Dep. B. B.
- F. F. Milius, 1ste Luit. Inf., van: Zeist, Prins Hendrik-
laan 19, naar: Bandoeng, D. v. O.
- P. E. Moolenburgh, Ass-Resident, van: Soestdijk, Spoor-
straat 15, naar: Weltevreden, Dep. B. B.
- M. L. Ingram, Controleur B. B., van: Hilversum, Ster-
laan 21, naar: Weltevreden, Dep. B. B.
- P. K. Erkelens, Onderwijzer 1e kl., van: Oostvoorne naar:
Weltevreden, Dep. v. Onderwijs.
- H. J. Lindgreen, Kap. Inf., van: Bandoeng, D. v. O., naar:
Malang, van den Boschstraat.
- G. P. Hoekman, Kap. Inf., Bandoeng, van: Patoehalaan
17 Karées naar: Celebesstraat 2.
- Dr. J. Vermande, Dir. Scheik. Laboratorium, van: Moge-
lang naar: Weltevreden.
- U. W. E. Thoden van Velzen, Secretaris Immigratiem-
missie, van: Medan naar: Hotel „Orient”, Molenvliet West
6, Weltevreden.

WISBRUN & LIFFMANN

Veenestraat 37-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

N. BLOM - SCHEVENINGEN
 BEEDEDIGD EXPERT
 Badhuisweg 33. Tel. S 3029
 Inkoop van Paarden, Brillanten
 en oude Indische Brillanten ::

H. S. VAN HASSELT, NOORDEINDE 94-94a, DEN HAAG
 HEEREN- EN DAMESKLEERMAKER
 Uitsluitend Engelsche Stoffen - Specialiteit Indische Uitrustingen

Vereeniging „OOST en WEST”.
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen worden bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, noenmaal f 0.75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

<p>Serie I.</p> <p>Nederlandsch-Indië en de handel.
 Indische toestanden gezien door een inlander.
 Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
 Sarikat-islam.
 De Sultansverheid in Nederlandsch-Indië.
 De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
 Dankbetelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel
 omtrent het ontstaan van ziekten.
 De Europeesche vrouw in Indië.
 De boschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
 Over de Kolonie Suriname.</p> | <p>Serie II.</p> <p>No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 " 2. Het Javaansch toneel.
 " 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 " 4. De thee-cultuur op Java.
 " 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 " 6. Een doode taal in Indië.
 " 7. De inlandse dorpsgemeenschap op Java.
 " 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 " 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
 " 10. Brandende Koloniale Vrangstukken.</p> |
|---|--|

Serie III.

No. 5. Nederlanders in Indië.
 " 6. Het Nederlandsch-Indisch Volkseredietwezen.
 " 7. De Slavernij in Oost-Indië.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Djokdja, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is voorloopig gevestigd: Hopstraat 12, alhier.

Firma AUG. SAVELKOUL
 Heerenkleeding naar Maat
 Indische Uitrustingen
 BANDOENG - SEMARANG - SOERABAYA
 AMSTERDAM, Singel hoek Heiligeweg
 vraagt geïllustreerden Catalogus

BESCHIKBAAR.

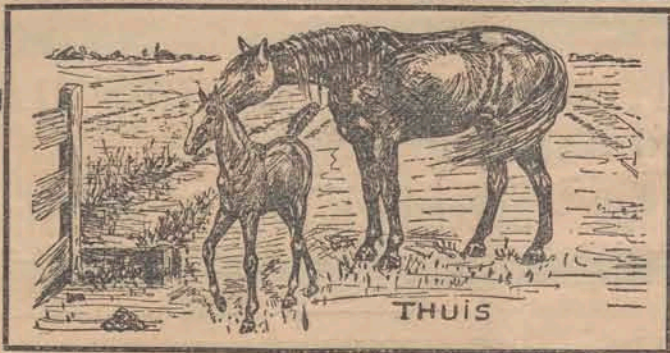
C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND” TE GOUDA
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

BESCHIKBAAR.

N.V. GOGARN'S
MEUBILEER. MIJ.
MEUBELN
BETIMMERINGEN
BEHANGERIJ
STOFFEERDERIJ
DEN HAAG **ROTTERDAM**
 NOORDEINDE 64c WESTNIEUWLAND 13
 TELEFOON H. 1076 TELEFOON No. 1774

BESCHIKBAAR.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM
Holland-Nederlandsch-Indië
 Vice-Versa
 Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM—ROTTERDAM.

IS VERSCHENEN No. 11 van:

De Paardenwereld

Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN

Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
Fokkerij, Hoefbeslag, enz.

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen
dit jaar te houden op Duindigt.

PROEFNUMMERS GRATIS

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN - DEN HAAG

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

Voor den Schoonmaak

Vitrages en Allovers
Cretonnes en Madras
Gordijn- en Bespanningstof

BESCHIKBAAR.

Magazijn „NEDERLAND”

KATTENBURG & Co.
AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
ROTTERDAM

Uitrustingen voor de Tropen

Op aanvraag toezending
van catalogus

Onze reizigers
zijn door
het gehele land
te ontfangen.

BESCHIKBAAR.

Magazijn van

Heerenhoeden en Pelterijen

EDUARD PELGER

Prinsestraat 35 - Den Haag
Telefoon 3902

BESCHIKBAAR.

Comm. Venn. TEEKAGEE

DENNEWEG 116, N. SCHOOLSTRAAT 73-79

DEN HAAG
TELEFOON H. 2429

Telegram-Adres: FORDGARAGE HAAG

AUTHORIZED IMPORTERS
OF FORD PRODUCTS.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubeleeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg